# הלכות מעשרות

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

# פרק א

**א** אַחַר שֶׁמַּפְרִישִׁין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה מַפְרִישׁ אֶחָד מֵעֲשָׂרָה מִן הַנִּשְׁאָר וְזֶהוּ הַנִּקְרָא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּבוֹ נֶאֱמַר (במדבר יח כד) "כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" וְגוֹ'. וְהַמַּעֲשֵׂר הַזֶּה לַלְוִיִּים זְכָרִים וּנְקֵבוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כא) "וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה":

**ב** מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מֻתָּר בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרָאֵל וּמֻתָּר לְאָכְלוֹ בְּטָמְאָה שֶׁאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל. וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעֲשְׂרוֹת קֹדֶשׁ אוֹ פְּדְיָה אֵינוֹ אֶלָּא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּמִנַּיִן שֶׁמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן חֻלִּין שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) "וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב" מָה גֹּרֶן וְיֶקֶב חֻלִּין לְכָל דָּבָר אַף מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ חֻלִּין לְכָל דָּבָר. לְפִיכָךְ בַּת לֵוִי שֶׁנִּשְׁבֵּית אוֹ שֶׁנִּבְעֲלָה בְּעִילַת זְנוּת נוֹתְנִין לָהּ הַמַּעֲשֵׂר וְאוֹכֶלֶת. אֲבָל מִי שֶׁשָּׁמְעָה שֵׁמֶת בַּעְלָהּ אוֹ הֵעִיד לָהּ עֵד אֶחָד וְנִסֵּת וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ קָנְסוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים שֶׁתִּהְיֶה אֲסוּרָה בְּמַעֲשֵׂר:

**ג** לְוִיִּים וְכֹהֲנִים מַפְרִישִׁין מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן כְּדֵי לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְכֵן הַכֹּהֲנִים מַפְרִישִׁין שְׁאָר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת לְעַצְמָן. וּלְפִי שֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹטְלִין מִן הַכֹּל יָכוֹל יֹאכְלוּ פֵּרוֹתֵיהֶן בְּטָבְלָן תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר יח כח) "כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם" מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ אַתֶּם אֶלּוּ הַלְוִיִּם גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת אֶת הַכֹּהֲנִים:

**ד** אֵין מוֹצִיאִין הַמַּעֲשֵׂר מִיַּד הַכֹּהֲנִים שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כו) "כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכֵן כָּל מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן מִכֹּהֵן לְכֹהֵן. וְעֶזְרָא קָנַס אֶת הַלְוִיִּם בִּזְמַנּוֹ שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אֶלָּא יִנָּתֵן לַכֹּהֲנִים לְפִי שֶׁלֹּא עָלוּ עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם:

**ה** הָאוֹכֵל פֵּרוֹתָיו טְבָלִין וְכֵן לֵוִי שֶׁאָכַל מַעֲשֵׂר בְּטָבְלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חַיָּבִין מִיתָה לַשָּׁמַיִם אֵין מְשַׁלְּמִין הַמַּתָּנוֹת לְבַעֲלֵיהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כד) "אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" אֵין לְךָ בָּהֶן כְּלוּם עַד שֶׁיָּרִימוּ אוֹתָן. וּבְחוּצָה לָאָרֶץ מֻתָּר לְאָדָם לִהְיוֹת אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת:

**ו** מְעַשְּׂרִין מִמָּקוֹם זֶה עַל מָקוֹם אַחֵר וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר מִן הַמֻּקָּף. אֲבָל אֵין מְעַשְּׂרִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְלֹא מִן הַחַיָּב עַל הַפָּטוּר וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחַיָּב וְאִם עִשֵּׂר אֵינוֹ מְעֻשָּׂר:

**ז** כָּל שֶׁאָמַרְנוּ בִּתְרוּמָה אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה כָּךְ בְּמַעֲשֵׂר אֵין מְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. וְכָל שֶׁאָמַרְנוּ בִּתְרוּמָה אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כָּךְ בְּמַעֲשֵׂר אִם הִפְרִישׁ מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשְׂרוֹת. וְכָל שֶׁהוּא פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר. כָּל שֶׁאָמַרְנוּ בָּהֶן לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה כָּךְ אִם עִשְּׂרוּ מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת. וְכָל שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כָּךְ אֵין מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת:

**ח** הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ חֲרִינִי מְעַשֵּׂר עַל יָדֶיךָ אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ עַד שֶׁיְּרָאֶה אִם יְעַשֵּׂר אוֹ לֹא יְעַשֵּׂר. וְאִם אָמַר הוּא לַחֲבֵרוֹ עַשֵּׂר עַל יָדִי צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ:

**ט** הֶחָרוּבִין אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם. לְפִי שֶׁאֵינָן מַאֲכָל [רֹב] אָדָם. וְהַשְּׁקֵדִים הַמָּרִים בֵּין בְּגַלְגָּלָן בֵּין בְּקִטַּנְּן פְּטוּרִין לְפִי שֶׁאֵינָן אֹכֶל:

**י** אִילָן שֶׁנִּטְעוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת פָּטוּר מִמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה". וְיֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁהֲרֵי תְּאֵנָה הָעוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר חַיָּב לְעַשֵּׂר פֵּרוֹתֶיהָ אִם אָסָפָן כְּאַחַת:

**יא** בְּצָלִים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ זֶה בְּצַד זֶה אֲפִלּוּ הִשְׁרִישׁוּ בְּקַרְקַע עֲלָיָה פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. נָפְלָה עֲלֵיהֶן מַפֹּלֶת וַהֲרֵי הֵן מְגֻלִּין הֲרֵי אֵלּוּ כִּנְטוּעִין בַּשָּׂדֶה וְחַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת:

**יב** הַמְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי עֲנָבָיו וּבָא אַחֵר וְאָסַף אֶת הַתְּאֵנִים הַנִּשְׁאָרוֹת בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה. אוֹ שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי הַמִּקְשָׁאוֹת וְהַמִּדְלָעוֹת וּבָא אֶחָד וְאָסַף אֶת הָעֲנָבִים הַנִּשְׁאָרִים שָׁם הַמְפֻזָּרִים בַּשָּׂדֶה. בִּזְמַן שֶׁבַּעַל הַשָּׂדֶה מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן אֲסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל וּלְפִיכָךְ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר וּבִתְרוּמָה. אֵין בַּעַל הַשָּׂדֶה מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן מֻתָּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר:

**יג** אֵין מְעַשְּׂרִין אֶלָּא מִן הַמֻּבְחָר שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ל) "בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ וְנֶחְשַׁב לָכֶם כִּתְבוּאַת גֹּרֶן וּכְתִבְוּאַת יָקֶב". כְּשֵׁם שֶׁמַּעֲשֵׂר שֶׁמַּפְרִישִׁים הַלְוִיִּם מִן הַחֵלֶב שֶׁבּוֹ כָּךְ מַעֲשֵׂר שֶׁמַּפְרִישִׁים יִשְׂרָאֵל מִן הַגֹּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב מִן הַחֵלֶב שֶׁבּוֹ:

**יד** אֵין מְעַשְּׂרִין בְּאַמָּד אֶלָּא בְּמִדָּה אוֹ בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן. וְכָל הַמְדַקְדֵּק בַּשִּׁעוּר מְשֻׁבָּח. וְהַמַּרְבֶּה בְּמַעֲשְׂרוֹת מַעֲשְׂרוֹתָיו מְקֻלְקָלִין שֶׁהֲרֵי הַטֶּבֶל מְעֹרָב בָּהֶן. וּפֵרוֹתָיו מְתֻקָּנִין:

**טו** הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ מְעֻשָּׂר אֶלָּא כְּמִי שֶׁחָלַק אֶת הָעֲרֵמָה. אֲבָל צָרִיךְ [לְהַפְרִישׁ] מִזֶּה הַחֵלֶק שֶׁיּוֹצִיא מַעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ מֵאָה סְאָה הִפְרִישׁ מֵהֶם חֲמִשָּׁה לְשֵׁם מַעֲשֵׂר אֵינוֹ מַעֲשֵׂר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עַל הֶחָמֵשׁ סְאִין מַעֲשֵׂר בְּמָקוֹם אַחֵר אֶלָּא מַפְרִישׁ מֵהֶן חֲצִי סְאָה שֶׁהִיא הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶן:

**טז** הַמַּפְרִישׁ מַעֲשֵׂר זֶה מְבֹרָךְ תְּחִלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמִּצְוֹת. וְכֵן מְבָרֵךְ עַל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְעַל מַעֲשֵׂר עָנִי וְעַל מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאִם הִפְרִישׁ הַכֹּל זֶה אַחַר זֶה מִיָּד וְלֹא סָח בֵּינֵיהֶן כּוֹלְלָן בִּבְרָכָה אַחַת וּמְבָרֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת:

## פרק ב

**א** אֵינוֹ חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא הַגּוֹמֵר פֵּרוֹתָיו לְאָכְלָן לְעַצְמוֹ אֲבָל הַגּוֹמְרָן לְמָכְרָן פָּטוּר מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר" וְגוֹ' (דברים יד כג) "וְאָכַלְתָּ" אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא הַגּוֹמֵר תְּבוּאָתוֹ לְאָכְלָהּ:

**ב** וְכֵן הַלּוֹקֵחַ פָּטוּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "תְּבוּאַת זַרְעֶךָ". וְחַיָּב מִדִּבְרֵיהֶם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁלָּקָחָן אַחַר שֶׁנִּגְמְרוּ מִלַּאכְתָּן בְּיַד מוֹכֵר. אֲבָל אִם נִגְמְרוּ בְּיַד לוֹקֵחַ חַיָּב לְעַשֵּׂר מִן הַתּוֹרָה:

**ג** פֵּרוֹת שֶׁאֵינָן רְאוּיִים לַאֲכִילָה מִקָּטְנָן כְּגוֹן הַבֹּסֶר וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וְיֵעָשׂוּ אֹכֶל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז ל) "מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ" עַד שֶׁיִּהְיֶה פְּרִי. וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַקִּטְנִיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ" עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה תְּבוּאָה וְזוֹ הִיא עוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. וְקֹדֶם שֶׁתַּגִּיעַ הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת לְעוֹנָה זוֹ מֻתָּר לֶאֱכֹל מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וּבְכָל דֶּרֶךְ שֶׁיִּרְצֶה:

**ד** פֵּרוֹת שֶׁהֵן רְאוּיִין לַאֲכִילָה בְּקָטְנָן כְּגוֹן הַקִּשּׁוּאִים וְהַמְּלָפְפוֹנוֹת שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹסִיף בְּגוּפָן בְּלִבַּד אֲבָל רְאוּיִין הֵן מִתְּחִלָּה לַאֲכִילָה. הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּקָטְנָן. שֶׁמִּתְּחִלַּת יְצִיאָתָן בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת:

**ה** אֵי זוֹ הִיא עוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. מִשֶּׁיַּגִּיעוּ הַפֵּרוֹת לְהַזְרִיעַ וְלִצְמֹחַ הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא הַפְּרִי. כֵּיצַד. הַתְּאֵנִים מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ רַכִּים עַד שֶׁיִּהְוּ רְאוּיִים לַאֲכִילָה אַחַר כ"ד שָׁעוֹת מִשָּׁעַת אֲסִיפָתָן. הָעֲנָבִים וְהַבָּאוּשִׁים וְהֵם הָעֲנָבִים הַדַּקִּים הַמִּדְבָּרִיּוֹת מִשֶּׁיִּרְאֶה הַחַרְצָן שֶׁלָּהֶם מִבַּחוּץ. הָרִמּוֹנִים מִשֶּׁיִּמַּס הַפֶּרַח שֶׁלָּהֶן בֵּין הָאֶצְבָּעוֹת וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ מַיִם. הַתְּמָרִים מִשֶּׁיִּפְתְּחוּ כְּשְׁאוֹר. הָאֲפַרְסְקִין מִשֶּׁיִּטֵּילוּ גִּידִים אֲדֻמִּים. הָאֱגוֹזִים מִשֶּׁיִּתְפָּרֵשׂ הָאֹכֶל מֵהַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה. הַשְּׁקֵדִים הַמְּתוּקִים מִשֶּׁתִּתְפָּרֵשׂ קְלִפָּתָן הַחִיצוֹנָה. הַמָּרִים פְּטוּרִין לְעוֹלָם. וּשְׁאָר כָּל בַּעֲלֵי קְלִפּוֹת כְּגוֹן הָאֲטְרֹבּוֹלִין וְהַלּוֹט וְהַבָּטְנִים מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ קְלִפָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַסְּמוּכָה לָאֹכֶל. הַזֵּיתִים מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ שֶׁמֶן אֶחָד מִתִּשְׁעָה מִמַּה שֶּׁהֵן רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁיִּגְמְרוּ. וְזֶה שְׁלִישׁ שֶׁלָּהֶן. הַתַּפּוּחִים וְהָאֲתְרוֹגִים מִשֶּׁיִּתְעַגְּלוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לַאֲכִילָה כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים. הַתּוּתִים וְהָאוֹג מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהַאֲדִים מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ נְקֻדּוֹת נְקֻדּוֹת שְׁחוֹרוֹת. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהַשְׁחִיר מִשֶּׁינְּקְדוּ. הָאֲגַסִּים וְהַקְּרוֹסְטְמָלִין וְהָעוּזְרָדִין מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ קָרָחוֹת קָרָחוֹת לְבָנוֹת. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהִסָּרֵק מִשֶּׁיִּסָּרְקוּ קָרָחוֹת. הַתְּבוּאָה מִשֶּׁתָּבִיא שְׁלִישׁ. הַתִּלְתָּן מִשֶּׁתְּהֵיֶה זַרְעָהּ רָאוּי לִצְמִיחָה אִם נִזְרַע. וּבְיָרָק הַקְּשׁוּאִין וְהַדְּלוּעִין וְהָאֲבַטִּיחִין וְהַמְּלָפְפוֹנוֹת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּבִין בְּקָטְנָן כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּשְׁאָר הַיָּרָק שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה עַד שֶׁיַּגְדִּיל אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּהֵא רָאוּי לַאֲכִילָה. אֶשְׁכּוֹל שֶׁהִגִּיעַ בּוֹ אֶפְלּוּ גַּרְגִּיר יְחִידִי כֻּלּוֹ חָבוּר לְמַעֲשְׂרוֹת וּכְאִלּוּ הִגִּיעַ כֻּלּוֹ. וְלֹא אוֹתוֹ אֶשְׁכּוֹל בִּלְבַד אֶלָּא כָּל הָרוֹחַ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹתָהּ הַגֶּפֶן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ הָאֶשְׁכּוֹל. וְכֵן רִמּוֹן שֶׁהִגִּיעַ בָּהּ אֶפְלּוּ פְּרֵדָה אַחַת כֻּלָּהּ חָבוּר:

**ו** לֹא יִמְכֹּר אָדָם פֵּרוֹתָיו מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת. וְאִם בִּכְּרוּ נוֹטֵל אֶת הַבִּכּוּרוֹת וּמַתָּנוֹת לְמִכֹּר הַשְּׁאָר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. וְכֵן לֹא יִמְכֹּר אָדָם אֶת גִּפְתּוֹ וְאֶת זֵגָיו לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין. שֶׁהַמַּשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶם חַיָּבִין בְּמַעַשְׂרוֹת. וְלֹא אֶת תִּבְנוֹ לְלֹקֵט מִמֶּנּוּ תְּבוּאָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהַתְּבוּאָה שֶׁתִּלָּקֵט מִן הַתֶּבֶן חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר:

**ז** שִׁמְרֵי יַיִן שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶם מַיִם וְסָנְנָן אִם נָתַן שְׁלִשָּׁה וּמָצָא אַרְבָּעָה מוֹצִיא מַעֲשֵׂר מִזֶּה הַיֶּתֶר מִמָּקוֹם אַחֵר. וְאֵינוֹ מַפְרִישׁ עָלָיו תְּרוּמָה שֶׁהַתּוֹרֶם בַּתְּחִלָּה בְּלִבּוֹ עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּתְרוּמָה. מָצָא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה אַף עַל פִּי שֶׁמָּצָא יֶתֶר עַל מִדָּתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טַעַם יַיִן פָּטוּר:

**ח** הַמַּקְדִּישׁ פֵּרוֹתָיו כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשֵׂר וּפָדָאן וְאַחַר שֶׁפָּדָאן הִגִּיעוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר. וְאִם בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וְהֵם בְּיַד הַגִּזְבָּר וְאַחַר כָּךְ פָּדָאן פְּטוּרִין:

## פרק ג

**א** פֵּרוֹת שֶׁהִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וְנִתְלַשׁוּ וַעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן כְּגוֹן תְּבוּאָה שֶׁקָּצָרָהּ וְדָשָׁהּ וַעֲדַיִן לֹא זֵרָהּ אוֹתָהּ וְלֹא מֵרָחָהּ מַתָּר לֶאֱכֹל מֵהֶן אֲכִילַת עֲרַאי עַד שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן. וּמִשֶּׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן אָסוּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עֲרַאי:

**ב** בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּגוֹמֵר פֵּרוֹתָיו לְמָכְרָן בַּשּׁוּק. אֲבָל אִם הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְהוֹלִיכָן בַּבַּיִת הֲרֵי זֶה מַתָּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עֲרַאי אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן עַד שֶׁיַּקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר:

ג אֶחָד מִשִּׁשָּׁה דְּבָרִים קוֹבֵעַ הַפְּרוֹת לְמַעֲשְׂרוֹת. הֶחָצֵר. וְהַמִּקָּח. וְהָאֵשׁ. וְהַמֶּלַח. וְהַתְּרוּמָה. וְהַשַּׁבָּת. וְכֻלָּן אֵין קוֹבְעִין אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁנִּגְמָרָה מִלַּאכְתּוֹ׃

ד כֵּיצַד. פֵּרוֹת שֶׁדַּעְתּוֹ לְהוֹלִיכָן לַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְמָרָה מְלַאכְתָּן אוֹכֶל מֵהֶן אֲכִילַת עַרַאי עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת. נִכְנְסוּ לַבַּיִת נִקְבְּעוּ לְמַעֲשְׂרוֹת וְאָסוּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וְכֵן אִם מְכָרָן אוֹ בְּשָׁלָן בְּאוּר אוֹ כְּבָשָׁן בְּמֶלַח אוֹ הִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה אוֹ נִכְנְסָה שַׁבָּת עֲלֵיהֶם לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לַבַּיִת. הִכְנִיסָן לַבַּיִת קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן חֲרֵי זֶה אוֹכֵל מֵהֶן עַרַאי. הִתְחִיל לִגְמֹר מְלַאכְתָּן מֵאַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת חַיָּב לְעַשֵּׂר הַכֹּל. כֵּיצַד. הִכְנִיס קִשּׁוּאִין וְדִילּוּעִין לַבַּיִת קֹדֶם שֶׁיְּשַׁפְּשֵׁף מְשַׁיְּתְחִיל לְשַׁפְּשֵׁף אַחַת נִקְבְּעוּ הַכֹּל לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכֵן הַתּוֹרֵם פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן מֵהֶן עַרַאי. חוּץ מִכַּלְכָּלַת תְּאֵנִים שֶׁאִם תְּרָמָהּ קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן נִקְבְּעָה לְמַעֲשֵׂר׃

ה הַמֵּבִיא לְבֵית סֵפֶי תְּאֵנָה וּבָהֶם תְּאֵנִים. מִכְּבִדֵי תְּמָרָה וּבָהֶם תְּמָרִים. אִם הִכְנִיסוּם תִּינוֹקוֹת אוֹ פּוֹעֲלִים לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. וְאִם הִכְנִיסָן בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר. הִכְנִיס שְׁבָלִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן עִסָּה לֹא נִקְבְּעוּ. לְאָכְלָן מְלִילוֹת נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְבוּאָה. אֲבָל בְּקִטְנִיּוֹת לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר׃

ו מֵתָר לְהַעֲרִים עַל הַתְּבוּאָה לְהַכְנִיסָהּ בְּמוּץ כְּדֵי שֶׁתְּהֵיֶה בְּהֶמְתּוֹ אוֹכֶלֶת וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְזוֹרֶה מְעַט מְעַט אַחַר שֶׁהִכְנִיס לְבֵיתוֹ וּפָטוּר לְעוֹלָם מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁחֲרֵי אֵינוֹ מַתְחִיל לִגְמֹר הַכֹּל׃

ז הַגּוֹמֵר פֵּרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְכֵן הַקּוֹבֵעַ פֵּרוֹתָיו בְּאֶחָד מִן הַשִּׁשָּׁה דְּבָרִים שֶׁקּוֹבְעִים לְמַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ חֲרֵי אֵלּוּ טְבֻלוֹ לְמַעֲשֵׂר׃

ח אֵי זֶהוּ גְּמַר מְלַאכְתָּן שֶׁל פֵּרוֹת. הַקִּשּׁוּאִין וְהַדִּילּוּעִין וְהָאֲבַטִּיחִין מִשְּׁיְּשַׁפְּשֵׁף בְּיָדוֹ וְיָסִיר הַצְּהוּב שֶׁעֲלֵיהֶן כְּמוֹ שִׁעָר דַּק. וְאִם אֵינוֹ מְשַׁפְּשֵׁף מִשְּׁיְּעַמִּיד עֲרֵמָה. וּבַאֲבַטִּיחַ מִשְּׁיַּסְדִּיר אוֹתוֹ בְּמֻקְצֶה אֲבַטִּיחַ בְּצַד אֲבַטִּיחַ. הָיָה מְשַׁפְּשֵׁף אַחַת אַחַת כְּיָון שֶׁגָּמַר כָּל צָרְכּוֹ נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. וְתוֹרְמִין קִשּׁוּאִין וְדִילּוּעִין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵסִיר הַצְּהוּב מֵעֲלֵיהֶן׃

ט הַיָּרָק הַנֶּאֱגָד מִשֶּׁיֵּאָגֵד. אִם אֵינוֹ אוֹגֵד מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכְּלִי. [אִם] אֵינוֹ מְמַלֵּא חֲרֵי זֶה אוֹכֵל עַרַאי עַד שֶׁיְּלַקֵּט כָּל צָרְכּוֹ׃

י כַּלְכָּלָה מִשֶּׁיְּחַפָּה הַפֵּרוֹת שֶׁבָּהּ בְּעָלִים וּבְהוּצִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. אִם אֵינוֹ מְחַפֶּה מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכְּלִי. אִם אֵינוֹ מְמַלֵּא עַד שֶׁיְּלַקֵּט כָּל צָרְכּוֹ׃

יא כְּלִי גָּדוֹל שֶׁדַּעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת חֶצְיוֹ כֵּיוָן שֶׁמִּלֵּא חֶצְיוֹ נִטְבַּל. הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת כֻּלּוֹ אֵינוֹ נִטְבָּל עַד שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כֻּלּוֹ. הָיוּ שְׁנַיִם וּבְדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת שְׁנֵיהֶם לֹא נִטְבְּלוּ עַד שֶׁיְּמַלֵּא שְׁנֵיהֶם׃

יב אֲגַד הַיָּרָק אֶגֶד גָּדוֹל בַּשָּׁדֶה אַף עַל פִּי שֶׁבְּדַעְתּוֹ לְאָגְדוֹ אֲגֻדּוֹת קְטַנּוֹת לַשּׁוּק חֲרֵי זֶה נִטְבָּל. הַפֶּרֶד וְהַצְּמוּקִין וְהֶחָרוּבִין מְשֶׁיְּעַמִּיד עֲרֵמָה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ. וְהַבָּצָלִים מְשֶׁיְּסִיר הֶעָלִים וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַשְׁלִיכָם מֵעֲלֵיהֶן. וְאִם אֵינוֹ מֵסִיר עַד שֶׁיְּעַמִּיד עֲרֵמָה׃

יג הַתְּבוּאָה מִשֶּׁיְּמָרַח. וְאֵי זֶהוּ מְמָרַח זֶה הַמְיֻפֶּה פְּנֵי הַכְּרִי שֶׁל תְּבוּאָה בְּרַחַת בְּסוֹף כָּל דָּבָר כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין כְּשֶׁגּוֹמְרִין כָּל מַעֲשֶׂיהָ. אִם אֵינוֹ מְמָרַח עַד שֶׁיְּעַמִּיד עֲרֵמָה. הַקִּטְנִיּוֹת מִשֶּׁיְּכַבֵּר וְנוֹטֵל מִתַּחַת הַכְּבָרָה וְאוֹכֵל. [אִם] אֵינוֹ כוֹבֵר עַד שֶׁיְּמָרַח. וְאַף עַל פִּי שֶׁמָּרַח מָתָר לְטֹל מִן הַקּוּטְעִים וּמִן הַצְּדָדִין וּמִמַּה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן וְאוֹכֵל׃

יד הַיַּיִן מְשֶׁיְּנִיחֶנּוּ בֶּחָבִיּוֹת וְיִשְׁלֶה הַזֹּגִין וְהַחֲרָצָנִין מֵעַל פִּי הֶחָבִית. אֲבָל כְּשֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַבּוֹר כְּשֶׁיַּגְבִּיהֶנּוּ לְהַעֲמִידוֹ בֶּחָבִית שׁוֹתֶה עַרַאי וְקוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֶלְיוֹנָה וּמִן הַצְּנוֹר וּמִכָּל מָקוֹם וְשׁוֹתֶה׃

טו הַשֶּׁמֶן מְשֶׁיֵּרֵד לַעוּקָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּרֵד נוֹטֵל מִן הָעֵקֶל וּמִן הַמֶּמֶל וּמִבֵּין הַפְּסִין וְנוֹתֵן לְקֵעָרָה קְטַנָּה וּלְתַמְחוּי לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַם מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּשֵּׁל בִּכְלֵי שֵׁנִי. וְאִם הָיָה חַם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיְּכַוֶּה אֶת הַיָּד לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְבַּשֵּׁל׃

טז הָעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה מְשֶׁיַּחְלְקֶנּוּ. הַגְּרוֹגָרוֹת מְשֶׁיָּדוּשׁ. וְאִם הִכְנִיסָם לְמִגּוּרָה מְשֶׁיַּעֲגִיל בְּיָדוֹ עַל פִּי הַמִּגּוּרָה. הָיָה דָּשׁ הַגְּרוֹגָרוֹת בְּחָבִית אוֹ הָעִגּוּל עַל פִּי הַמִּגּוּרָה [נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית אוֹ שֶׁנִּפְתְּחָה הַמִּגּוּרָה] חֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר׃

יז תְּאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁבַּמַּקֶּצָה מֻתָּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עַרַאי בִּמְקוֹמָן. אֲבָל אִם נָטַל מִן הַמַּקֶּצָה וְהוֹלִיךְ לְמָקוֹם אַחֵר לֹא יֹאכַל מֵהֶן עַרַאי שֶׁחֲרֵי נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָבְשׁוּ כָּל צָרְכָּן׃

יח הֶחָרוּבִין עַד שֶׁלֹּא כִּנְּסָן לְרֹאשׁ הַגַּג מוֹרִיד מֵהֶן לִבְהֵמָה וּפָטוּר. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוּתָר לְיַבְּשׁוֹ וְנִמְצָא מַאֲכִיל עַרַאי׃

יט מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוּ בְּשִׁבֳּלִים אָסוּר לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ עַרַאי קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ תְּרוּמָתוֹ וְאִם אָכַל מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. כֵּיצַד הִיא אֲכִילַת עַרַאי. כְּגוֹן שֶׁהָיָה מְקַלֵּף שְׁעוֹרִים וְאוֹכֵל מְקַלֵּף אַחַת אַחַת. וְאִם קִלֵּף וְכָנַס לְתוֹךְ יָדוֹ חַיָּב לְעַשֵּׂר. הָיָה מוֹלֵל מְלִילוֹת שֶׁל חִטִּים מְנַפֵּף מִיָּד לְיָד וְאוֹכֵל. וְאִם נָפָה לְתוֹךְ חִיקוֹ חַיָּב

לְעַשֵּׂר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נִפָּה בִּכְלִי שֶׁאֵין זֶה עֲרַאי. וְכֵן נוֹטֵל מִן הַיַּיִן וְנוֹתֵן לְקֵעָרָה לְתוֹךְ תַּבְשִׁיל צוֹנֵן וְאוֹכֵל. אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא צוֹנֶנֶת מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבוֹר קָטָן. וְכֵן סוֹחֵט זֵיתִים עַל בְּשָׂרוֹ אֲבָל לֹא לְתוֹךְ יָדוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

**כ** וּכְשֵׁם שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכל עֲרַאי מִפֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן כָּךְ מֻתָּר לְהַאֲכִיל מֵהֶן לְחַיָּה וְלִבְהֵמָה וְלָעוֹפוֹת כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וּמַפְקִיר מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לְגַדֵּם שֶׁיֵּעָשֵׂר. וְאִם גָּמְרוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר לֹא יַפְקִיר. וְלֹא יַאֲכִיל לִבְהֵמָה וּלְחַיָּה וּלְעוֹפוֹת אֲכִילַת קֶבַע עַד שֶׁיֵּעָשֵׂר. וּמֻתָּר לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה עֲרַאי מִן הַטָּבֶל וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וּמַאֲכִיל פְּקִיעֵי עָמִיר עַד שֶׁיַּעֲשֵׂם חֲבִילוֹת:

**כא** הַמּוֹצֵא קְצִיצוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲפִלּוּ בְּצַד שְׂדֵה קְצִיצוֹת חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. מָצָא גְּרוֹגָרוֹת אִם דָּרְסוּ רֹב הַגְּרוֹגָרוֹת רֹב הָאָדָם חַיָּב לְעַשֵּׂר. שֶׁחֶזְקָתָן מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן. וְכֵן אִם מָצָא פִּלְחֵי דְּבֵלָה שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהֵם מִדָּבָר הַגָּמוּר:

**כב** מָצָא כְּרִיכוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד חַיָּב לְעַשֵּׂר. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרוֹת. וְהָאֲלֻמּוֹת בְּכָל מָקוֹם חַיָּבוֹת בְּמַעֲשֵׂר. מָצָא תְּבוּאָה מְרוּחָה עוֹשָׂה תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת עַל פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מָצָא כַּלְכָּלָה מְחֻפָּה חַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת. מָצָא כַּלְכָּלָה בְּמָקוֹם שֶׁהָרֹב מַכְנִיסִין לְשׁוּק אֲסוּר לֶאֱכל מִמֶּנָּה עֲרַאי וּמְתַקְּנָהּ דְּמַאי. וּבְמָקוֹם שֶׁהָרֹב מַכְנִיסִין לַבָּתִּים אוֹכֶל מִמֶּנָּה עֲרַאי וּמְתַקְּנָהּ וַדַּאי. מֻחֶצָּה לְמֻחֶצָּה דְּמַאי. וְאִם הִכְנִיסָהּ לַבַּיִת מְתַקְּנָהּ וַדַּאי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ גְּמַר מְלָאכָה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּמַר מְלָאכָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר וַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה. שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן:

**כג** חַדְרֵי הַנְּמָלִים שֶׁלָּנוּ בְּצַד הָעֲרֵמָה הַחַיֶּבֶת חֲרֵי הַנִּמְצָא בָּהֶן חַיָּב לְמַעֲשְׂרוֹת שֶׁיָּדוּעַ שֶׁמִּדָּבָר גָּמוּר הָיוּ גוֹרְרִין כָּל הַלַּיְלָה:

**כד** הַמּוֹצֵא זֵיתִים תַּחַת הַזַּיִת וְחָרוּבִין תַּחַת הֶחָרוּב חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁמֵּאִילָן זֶה נָפְלוּ. מָצָא תְּאֵנִים תַּחַת הַתְּאֵנָה חֲרֵי הֵם סָפֵק שֶׁחֲרֵי מִשְׁתַּנּוֹת וּמִתְלַכְלְכוֹת בֶּעָפָר שֶׁמָּא מִתְּאֵנָה זוֹ נָפְלוּ אוֹ מִתְּאֵנִים שֶׁנִּתְעַשְּׂרוּ:

**כה** הַמַּקְדִּישׁ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין וּפָדָן קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְאִם נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן בְּיַד הַהֶקְדֵּשׁ וְאַחַר כָּךְ פָּדָאן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁבִּשְׁעַת חוֹבָתָן הָיוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. הַמַּקְדִּישׁ קָמָה לִמְנָחוֹת פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

## פרק ד

**א** אֵין הַטָּבֶל נִקְבָּע לְמַעֲשְׂרוֹת מִן הַתּוֹרָה עַד שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ לְבֵיתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כו יג) "בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת". וְהוּא שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כו יב) "וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ". אֲבָל אִם הִכְנִיס תְּבוּאָתוֹ דֶּרֶךְ גַּגּוֹת וְקַרְפִּיפוֹת פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

**ב** יֵרָאֶה לִי שֶׁאֵין לוֹקִין מִן הַתּוֹרָה עַל אֲכִילַת הַטָּבֶל עַד שֶׁיְּקֻבַּע בִּכְנִיסָתוֹ לְבֵיתוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה. אֲבָל אִם נִקְבַּע בִּשְׁאָר הַשִּׁשָּׁה דְּבָרִים שֶׁמָּנִינוּ אֵין לוֹקִין עָלָיו אֶלָּא מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶן. וְכֵן הָאוֹכֵל מִפֵּרוֹת שֶׁדַּעְתּוֹ לְהוֹלִיכָן לַשּׁוּק אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא מַכַּת מַרְדּוּת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁאֵין הַגּוֹמֵר לְמִכֹּר חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם:

**ג** בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אֵינוֹ קוֹבֵעַ וְכֵן הַגַּגִּים אֵינָן קוֹבְעִין אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּיִת שְׁלֵמָה קוֹבֵעַ. וְאִם לֹא הָיָה בַּגַּג אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַבַּיִת מְשֻׁפָּע וְעוֹלֶה אֵינוֹ פּוֹטֵר מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶלָּא חֲרֵי גַּג זֶה כְּמִקְצָת אֲוִיר הַבַּיִת:

**ד** הַצְּרִיפִין וְהַבַּרְגָּנִין וּבָתֵּי הַקֵּיץ וְהוּא אַרְבָּעָה עַמּוּדִים וְתִקְרָה עַל גַּבֵּיהֶן שֶׁנִּמְצָא בְּלֹא כְתָלִים וְכֵן סֻכּוֹת שֶׁעוֹשִׁין בְּנֵי הַכְּרָמִים וּבְנֵי הַגִּנּוֹת בִּימֵי הַקַּיִץ אַף עַל פִּי שֶׁדָּרִין בָּהֶן כָּל יְמֵי הַקַּיִץ וְיֵשׁ בָּהֶם רַחַיִם וְתַרְנְגוֹלִין אֵינָן קוֹבְעִין לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן סֻכַּת הַיּוֹצְרִים הַחִיצוֹנָה וְסֻכַּת הֶחָג בֶּחָג אֵינָן קוֹבְעִין שֶׁכָּל אֵלּוּ אֵין דִּירָתָן קֶבַע:

**ה** הַצְּרִיפִין וְהַבַּרְגָּנִין טוֹבְלִין לְבַעֲלֵיהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן טוֹבְלִין לְכָל אָדָם וְכֵן בֵּית הַסֹּפֶר וּבֵית הַמִּדְרָשׁ טוֹבֵל לָזֶה שֶׁיּוֹשֵׁב וּמְלַמֵּד מִפְּנֵי שֶׁהֵם כְּבֵיתוֹ וְאֵין טוֹבְלִין לַאֲחֵרִים:

**ו** בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם יֵשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה קוֹבְעִין וְאִם לָאו אֵין קוֹבְעִין. הָאוּרְיָאוֹת הָאוֹצָרוֹת שֶׁבַּשָּׂדוֹת הָעֲשׂוּיוֹת לִמְכֻנָּס אֵינָן קוֹבְעִין וְאִם הָיוּ לְדִירָה קוֹבְעִין:

**ז** כְּשֵׁם שֶׁהַבַּיִת קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר כָּךְ הֶחָצֵר קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר. וּמְשֻׁיְּכָנְסוּ לֶחָצֵר דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר נִקְבְּעוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת:

ח אֵי זוֹ הִיא חָצֵר הַקּוֹבַעַת. כָּל שֶׁהַכֵּלִים נִשְׁמָרִין בְּתוֹכָהּ. אוֹ שֶׁאֵין אָדָם בּוֹשׁ מִלֶּאֱכֹל בְּתוֹכָהּ. אוֹ חָצֵר שֶׁאִם יִכָּנֵס אָדָם לָהּ אוֹמְרִין לוֹ מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ. וְכֵן חָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי דִּיּוּרִין אוֹ שֶׁהִיא לִשְׁנֵי שַׁתָּפִין שֶׁאֶחָד פּוֹתְחָהּ וְנִכְנָס וְאֶחָד בָּא וְנִכְנָס אוֹ יוֹצֵא וְנוֹעֵל הוֹאִיל וְהֵן פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין חֲרֵי זוֹ קוֹבַעַת׃

ט בֵּית שַׁעַר שֶׁל חָצֵר וְהָאַכְסַדְרָה וְהַמִּרְפֶּסֶת חֲרֵי הֵן כְּחָצֵר אִם הָיְתָה קוֹבַעַת קוֹבְעִין וְאִם לָאו אֵינָן קוֹבְעִין׃

י שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ שְׁתֵּיהֶן קוֹבְעוֹת. סֻכַּת הַיּוֹצְרִים זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ הַפְּנִימִית קוֹבַעַת וְהַחִיצוֹנָה אֵינָהּ קוֹבַעַת וְהַחֲנוּת קוֹבַעַת כְּבֵית׃

יא הַמּוֹלִיךְ פֵּרוֹתָיו מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהֶן לְבָתִּים וְלַחֲצֵרוֹת בַּדֶּרֶךְ לֹא נִקְבְּעוּ אֶלָּא אוֹכֵל עַרַאי עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁהוּא סוֹף מְגַמָּתוֹ וְכֵן בַּחֲזָרָה׃

יב הָרוֹכְלִין הַמַּחְזִירִין בַּעֲיָרוֹת שֶׁהֵן נִכְנָסִין מֵחָצֵר לְחָצֵר אוֹכְלִין עַרַאי עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְבֵית שֶׁלָּנִין בּוֹ׃

יג הַמֵּבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאָכְלָן בֶּחָצֵר הַפְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. שָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ חֲרֵי זֶה מֵתָר לְהוֹצִיאָן וְלֶאֱכֹל מֵהֶן עַרַאי וְכֵן אִם שָׁכַח וְהֶעֱלָן לַגַּג אוֹכֵל מֵהֶן בַּגַּג עַרַאי. הֵבִיאָן לְאָכְלָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ וְשָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ חָצֵר חֲבֵרוֹ נִקְבְּעוּ וְלֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר׃

יד חָצֵר שֶׁהִיא נֶעְדֶּרֶת חֲרֵי הִיא כְּגִנָּה וְאוֹכְלִין בְּתוֹכָהּ עַרַאי. וְהוּא שֶׁיְּעֻדַּר רֻבָּהּ. וְאִם זָרַע רֻבָּהּ אֵין אוֹכְלִין עַרַאי וְכֵן אִם נָטַע רֻבָּהּ. וְאִם נָטַע לְנוֹי חָצֵר הוֹאִיל וְהִיא נֶעְדֶּרֶת חֲרֵי זֶה אוֹכֵל עַרַאי מֵאוֹתָן אֵילָנוֹת׃

טו תְּאֵנָה הָעוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר אוֹכֵל מִמֶּנָּה אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צָרַךְ חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה עוֹמֵד בַּקַּרְקַע. אֲבָל אִם עָלָה לְרֹאשׁ הַתְּאֵנָה מְמַלֵּא חֵיקוֹ וְאוֹכֵל שָׁם שֶׁאֵין אֲוִיר חָצֵר קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר׃

טז הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּחָצֵר וְנוֹטָה לְגִנָּה חֲרֵי זֶה אוֹכֵל מִמֶּנָּה בַּגִּנָּה כְּדַרְכּוֹ כְּאִלּוּ הָיְתָה נְטוּעָה בַּגִּנָּה. הָיְתָה נְטוּעָה בַּגִּנָּה וְנוֹטָה לְחָצֵר חֲרֵי זוֹ כִּנְטוּעָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שָׁם אֶלָּא אַחַת [אַחַת]׃

יז גֶּפֶן שֶׁנִּטּוּעָה בֶּחָצֵר לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָאֶשְׁכּוֹל וְיֹאכַל אֶלָּא מְגַרְגֵּר אֶחָד אֶחָד. וְכֵן בְּרִמּוֹן לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָרִמּוֹן אֶלָּא פּוֹרֵט אֶת הָרִמּוֹן בָּאִילָן וְאוֹכֵל הַפֻּרָּד מִשָּׁם. וְכֵן בָּאֲבַטִּיחַ כּוֹפְתוֹ בַּקַּרְקַע וְאוֹכְלוֹ שָׁם. הָיָה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכּוֹל בַּגִּנָּה וְנִכְנַס מִן הַגִּנָּה לֶחָצֵר אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא מִן הֶחָצֵר לֹא יִגְמֹר עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר׃

יח כֵּיצַד הַזְּרוּעָה בֶּחָצֵר מְקָרְסֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכְלוֹ. וְאִם צָרַךְ חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

## פרק ה

א הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין לְאָכְלָן נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמֵאֵימָתַי יִקָּבְעוּ. מִשֶּׁיִּתֵּן אֶת הַדָּמִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ. חֲרֵי שֶׁלֹּא נָתַן דָּמִים וְהָיָה בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ לְקַח לֹא נִתְחַיֵּב לְעַשֵּׂר. וְאִם הָיָה יָרֵא שָׁמַיִם מִשֶּׁגָּמַר בְּלִבּוֹ מְעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יַחֲזִיר לַמּוֹכֵר אִם רָצָה לְהַחֲזִיר׃

ב הַלּוֹקֵחַ בִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע אוֹ שֶׁלָּקַח תָּלוּשׁ לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ לֹא נִקְבְּעוּ וְיֵשׁ לוֹ לֶאֱכֹל מֵהֶן עַרַאי׃

ג הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הֵא לָךְ אִיסָר זֶה וְתֵן לִי בּוֹ חֲמֵשׁ תְּאֵנִים חֲרֵי זֶה אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צָרַךְ חַיָּב לְעַשֵּׂר. הֵא לָךְ אִיסָר זֶה בְּעֶשְׂרִים תְּאֵנִים שֶׁאָבֹר לִי. בּוֹרֵר אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל. בְּאֶשְׁכּוֹל שֶׁאָבֹר לִי מְגַרְגֵּר מִמֶּנּוּ בָּאִילָן וְאוֹכֵל. בִּרְמּוֹן שֶׁאָבֹר לִי פּוֹרְטוֹ בָּאִילָן וְאוֹכֵל. בַּאֲבַטִּיחַ שֶׁאָבֹר לִי כּוֹפֵת בַּקַּרְקַע וְאוֹכֵל. וְאִם קָצַץ אֶת הַתְּאֵנִים וְצָרָפָם אוֹ שֶׁקָּצַץ הָאֶשְׁכּוֹל אוֹ הָאֲבַטִּיחַ. חַיָּב לְעַשֵּׂר. שֶׁחֲרֵי לֹא קָנָה אֶלָּא הַנַּחְלָשׁ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הֵא לָךְ אִיסָר בִּשְׁתֵּי תְּאֵנִים אֵלּוּ בִּשְׁנֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת אֵלּוּ בִּשְׁנֵי רִמּוֹנִים אֵלּוּ בִּשְׁנֵי אֲבַטִּיחִים אֵלּוּ קוֹצֵץ כְּדַרְכּוֹ וְאוֹכֵל עַרַאי וּפָטוּר שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ בְּמִקָּח שֶׁחֲרֵי לְקָחָן בְּמְחֻבָּר׃

ד הַמַּחֲלִיף עִם חֲבֵרוֹ זֶה לֶאֱכֹל וְזֶה לֶאֱכֹל שְׁנֵיהֶן נִקְבְּעוּ לְמַעֲשְׂרוֹת שֶׁחֲרֵי לָקְחוּ בְּתָלוּשׁ. זֶה לִקְצוֹת וְזֶה לִקְצוֹת שְׁנֵיהֶן לֹא נִקְבְּעוּ שֶׁאֵין הַמֶּכֶר קוֹבֵעַ דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. לָקַח הָאֶחָד פֵּרוֹת שֶׁהֶחֱלִיף לַאֲכִילָה וְלָקַח הָאַחֵר חֲלִיפֵיהֶן לְהַקְצוֹתָן. זֶה שֶׁלָּקַח לַאֲכִילָה חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְזֶה שֶׁלָּקַח לְהַקְצוֹתָן לֹא נִקְבַּע לַמַּעֲשֵׂר׃

ה הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִשֶּׁלִּי וַאֲנִי אֲמַלֵּא אֶת כִּרְסִי מִשֶּׁלְּךָ שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים שֶׁאֵין זֶה חֲלִיפִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֶכֶר. וְאִם צֵרַף וְאָכַל חַיָּב׃

ו וְהַמַּתָּנָה אֵינָהּ קוֹבַעַת כְּמֶכֶר. עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה עוֹבֵר בַּשּׁוּק וְאָמַר טְלוּ לָכֶם תְּאֵנִים אוֹכְלִים וּפְטוּרִין שֶׁאֵין הַמַּתָּנָה קוֹבַעַת. וְאִם הִכְנִיסוּ לְבָתֵּיהֶן אִם רֹב הָעָם מַכְנִיסִים לַבָּתִּים מְעַשְּׂרִים וַדַּאי. וְאִם רֹב הָעָם מַכְנִיסִים לַשּׁוּק אֵין מְתַקְּנִים אֶלָּא דְּמַאי שֶׁמָּא עִשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא לַשּׁוּק. וְאִם אָמַר טְלוּ לָכֶם וְהַכְנִיסוּ

לַבָּתִּים כְּשֶׁמַּכְנִיס לַבַּיִת מֵעֵשֶׂר דְּמַאי. נָתַן לוֹ דָּבָר מְרֻבֶּה אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ טֹל וֶאֱכל הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ טֹל וְהַכְנֵס שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל עַד שֶׁיְּתַקֵּן דְּמַאי. וְכֵן אִם נָתַן לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי אוֹ שֶׁהָיָה אָדָם גָּדוֹל שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכל בַּשּׁוּק הֲרֵי זֶה מְתַקֵּן דְּמַאי:

**ז** הָיוּ שְׁנַיִם אָמַר לְאֶחָד טֹל וֶאֱכל וְאָמַר לְשֵׁנִי טֹל וְהַכְנֵס זֶה אוֹכֵל וּפָטוּר וְזֶה אוֹכֵל וְחַיָּב:

**ח** וְכֵן אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים בַּשַּׁעַר אוֹ בַּחֲנוּת וְאָמַר לָהֶם טְלוּ וְאִכְלוּ הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וּבַעַל הַשַּׁעַר אוֹ בַּעַל הַחֲנוּת לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשְּׂרוּ דְּמַאי. שֶׁנִּמְצָא כְּאוֹמֵר לְאֵלּוּ טְלוּ וְהַכְנִיסוּ לְבָתֵּיכֶם שֶׁהֲרֵי הֵם כְּבָתֵּיהֶם. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הַבַּיִת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ קוֹבֵעַ לוֹ כְּשֶׁיַּעֲבְרוּ הַפֵּרוֹת בְּתוֹכוֹ:

**ט** הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּפֵרוֹת בֵּין בִּתְלוּשִׁין בֵּין בִּמְחֻבָּרִין הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהֶם לֶאֱכל מִן הַתּוֹרָה כְּמַה שֶׁהֵן עוֹשִׂין הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין וּפְטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְאִם הִתְנָה עִמָּהֶן שֶׁיֹּאכְלוּ מַה שֶּׁלֹּא זָכְתָה לָהֶן תּוֹרָה כְּגוֹן שֶׁהִתְנָה עִמָּהֶן הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכְלוּ בָּנָיו עִמּוֹ אוֹ שֶׁיֹּאכַל בְּנוֹ בְּשָׂכָרוֹ אוֹ שֶׁיֹּאכַל אַחַר גְּמַר מְלַאכְתּוֹ בְּתָלוּשׁ הֲרֵי זֶה אָסוּר לֶאֱכל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר הוֹאִיל וְאוֹכֵל מִפְּנֵי הַתְּנַאי הֲרֵי זֶה כְּלוֹקֵחַ:

**י** שְׂכָרוֹ לְנַכֵּשׁ עִמּוֹ בְּזֵיתִים וְהִתְנָה הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכַל בְּזֵיתִים הֲרֵי זֶה אוֹכֵל מִן הָאִילָן אַחַת אַחַת וּפָטוּר וְאִם צֵרַף חַיָּב:

**יא** שְׂכָרוֹ לְנַכֵּשׁ בִּבְצָלִים וְהִתְנָה לֶאֱכל יָרָק מִקְרְסֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל וְאִם צֵרַף חַיָּב. קָצַץ הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכַל לִיטְרָא שֶׁל זֵיתִים אוֹכֵל אַחַת אַחַת וְאִם צֵרַף חַיָּב לְעַשֵּׂר הוֹאִיל וְהוּא אוֹכֵל דָּבָר קָצוּב הֲרֵי זֶה כְּלוֹקֵחַ שֶׁאִם צֵרַף נִקְבַּע. לֹא קִצַּץ אֶלָּא הָיָה אוֹכֵל כְּדִין תּוֹרָה. מְצָרֵף וְאוֹכֵל כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וְהוּא שֶׁלֹּא יִסְפּוֹת בְּמֶלַח. אֲבָל אִם סָפַת בְּמֶלַח אַחַת אַחַת מֵתֵר שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם אָסוּר שֶׁהֲרֵי נִקְבְּעוּ [בְּמֶלַח]:

**יב** פּוֹעֵל שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בִּלְבָסִין לֹא יֹאכַל בִּבְנוֹת שֶׁבַע. בִּבְנוֹת שֶׁבַע לֹא יֹאכַל בַּלְבָסִין עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. אֲבָל יֵשׁ לוֹ לִמְנֹעַ עַצְמוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִמְקוֹם הַיָּפוֹת:

**יג** הַמּוֹצִיא פּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בַּשָּׂדֶה בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין מִפֵּרוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר וְהוּא שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת לֹא יֹאכְלוּ וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן שֶׁאֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטָּבָל. אֲבָל אוֹכְלִין אַחַת אַחַת מִן הַתְּאֵנָה אֲבָל לֹא מִן הַסַּל וְלֹא מִן הַקֻּפָּה וְלֹא מִן הַמַּקֶּצָה:

**יד** אֶחָד הַמְבַשֵּׁל וְאֶחָד הַשּׁוֹלֵק וְאֶחָד הַכּוֹבֵשׁ קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר. אֲבָל הַמְעַשֵּׁן אֶת הַפֵּרוֹת עַד שֶׁהִכְשִׁירָן הֲרֵי זֶה סָפֵק:

**טו** הַטּוֹמֵן פֵּרוֹת בַּאֲדָמָה אוֹ בַּתֶּבֶן אוֹ בַּזֶּבֶל עַד שֶׁהִכְשִׁירָן לַאֲכִילָה לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר:

**טז** הַנּוֹתֵן יַיִן לְתַבְשִׁיל חַם אוֹ שֶׁנָּתַן שֶׁמֶן לִקְדָרָה בְּאִלְפַּס כְּשֶׁהֵן מְרֻתָּחִין נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. מָזַג יַיִן בְּמַיִם חַמִּים נִקְבַּע. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם בִּשֵּׁל הַיַּיִן וַאֲפִלּוּ בְּגַת שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

**יז** הַשּׁוּם וְהַשְּׁחָלִים וְהַחַרְדָּל שֶׁשְּׁחָקָן בַּשָּׂדֶה בְּשֶׁמֶן נִטְבְּלוּ לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן הַסּוֹחֵט אֶשְׁכּוֹל לְתוֹךְ הַכּוֹס נִקְבַּע. לְתוֹךְ הַתַּמְחוּי אֵינוֹ נִקְבָּע:

**יח** הַמּוֹלֵחַ פֵּרוֹת בַּשָּׂדֶה נִקְבְּעוּ. טָבַל הַזֵּיתִים אֶחָד אֶחָד בְּמֶלַח וְאָכַל פָּטוּר. הַפּוֹצֵעַ זֵיתִים כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא הַשָּׁרָף מֵהֶם פָּטוּר. הַנּוֹטֵל זֵיתִים מִן הַמַּעֲטָן טוֹבֵל אֶחָד אֶחָד בְּמֶלַח וְאוֹכֵל. וְאִם מָלַח וְנָתַן לְפָנָיו חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

**יט** הַתּוֹרֵם פֵּרוֹתָיו תְּרוּמָה שֶׁצָּרִיךְ לִתְרֹם אַחֲרֵיהָ שְׁנִיָּה נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. וְלֹא יֹאכַל מֵהֶן עַרְאַי עַד שֶׁיּוֹצִיא הַתְּרוּמָה הַשְּׁנִיָּה וִיעַשֵּׂר:

**כ** פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְחָשְׁכָה עֲלֵיהֶן לֵילֵי שַׁבָּת נִקְבְּעוּ וְלֹא יֹאכַל מֵהֶן אֲפִלּוּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

**כא** תִּינוֹקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵנִים לְשַׁבָּת וְשָׁכְחוּ לְעַשְּׂרָן לֹא יֹאכְלוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשְּׂרוּ:

**כב** תְּאֵנָה שֶׁהָיְתָה מְיֻחֶדֶת לוֹ לֶאֱכל פֵּרוֹתֶיהָ בְּשַׁבָּת וְלִקֵּט מִמֶּנָּה כַּלְכָּלָה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר הוֹאִיל וּפֵרוֹת אֵלּוּ מְיֻחָדִין לְשַׁבָּת וְהַשַּׁבָּת קוֹבַעַת:

**כג** הָיָה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכּוֹל וְחָשְׁכָה עָלָיו לֵילֵי שַׁבָּת לֹא יִגְמֹר אֲכִילָתוֹ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וְאִם הִנִּיחַ לְאַחַר שַׁבָּת הֲרֵי זֶה גּוֹמְרוֹ:

## פרק ו

**א** מַחְלִיקִין בִּתְאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁל טֶבֶל וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם הֶכְסֵד. וְכָל שֶׁאָסוּר לְזָרִים לֶאֱכל בִּתְרוּמָה כְּגוֹן הַגַּרְעִינִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן כָּךְ אָסוּר לֶאֱכל מִן הַטֶּבֶל וּמִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וּמִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. וְכָל שֶׁמֻּתָּר לְזָרִים לֶאֱכל בִּתְרוּמָה מִדְּבָרִים אֵלּוּ כָּךְ מֻתָּר בְּטֶבֶל וּבְמַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ:

ב אֵין מַדְלִיקִין בְּטֶבֶל טָמֵא אֲפִלּוּ בְּחֹל וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי" מַה תְּרוּמָה טְהוֹרָה אֵין לְךָ בָּהּ אֶלָּא מִשְּׁעַת הֲרָמָתָהּ אַף תְּרוּמָה טְמֵאָה אֵין לְךָ לֵהָנוֹת בָּהּ אֶלָּא מִשְּׁעַת הֲרָמָתָהּ וְאֵילָךְ׃

ג אֵין מְחַפִּין בְּטֶבֶל וְאֵין זוֹרְעִין אֶת הַטֶּבֶל וַאֲפִלּוּ פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן אָסוּר לִזְרֹעַ מֵהֶן עַד שֶׁיֵּעָשֶׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. אֲבָל הָעוֹקֵר שְׁתִילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פֵּרוֹת מִפָּקוֹם לְמָקוֹם בְּתוֹךְ שָׁדֵהוּ חֲרֵי זֶה מֻתָּר וְאֵינוֹ כְּזוֹרֵעַ טֶבֶל שֶׁהֲרֵי לֹא אָסַף הַפֵּרוֹת. וְכֵן הָעוֹקֵר לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת וּשְׁתָלָם בְּמָקוֹם אַחֵר אִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף בְּגוּפָן מֻתָּר. וְאִם שְׁתָלָן כְּדֵי שֶׁיְּקַשְּׁטוּ וְיִקַּח הַזֶּרַע שֶׁלָּהֶן אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּזוֹרֵעַ חִטִּים אוֹ שְׂעוֹרִים שֶׁל טֶבֶל׃

ד לִיטְרָא מַעֲשֵׂר טָבוּל שֶׁזְּרָעָהּ וְהִשְׁבִּיחָהּ וַהֲרֵי הִיא עֶשֶׂר לִיטְרִין חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר. וְאוֹתָהּ לִיטְרָא מְעַשֵּׂר עָלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר לְפִי חֶשְׁבּוֹן. לִיטְרָא בְּצָלִים שֶׁתִּקְּנָם וּזְרָעָם אֵינוֹ מְעַשֵּׂר לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַתּוֹסֶפֶת אֶלָּא מְעַשֵּׂר לְפִי כֻּלּוֹ׃

ה זֶרְעוֹנִים שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ וּמֶרְחָן וְעִשְּׂרָן וְאַחַר כָּךְ זָרָעָן וְהוֹסִיפוּ וְאֵין זַרְעָם כָּלֶה חֲרֵי זֶה סָפֵק אִם חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם הוֹאִיל וְהוֹסִיפוּ. אוֹ אֵין חַיָּבִין שֶׁהֲרֵי הַזֶּרַע שֶׁעֲדַיִן הוּא קַיָּם וְלֹא אָבַד מְעַשֵּׂר הוּא. וְאֵין אֵלּוּ דּוֹמִים לִבְצָלִים שֶׁהַבְּצָלִים אֵין דַּרְכָּן לְהִזָּרַע׃

ו הַזּוֹרֵעַ אֶת הַטֶּבֶל בֵּין דָּבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה בֵּין דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אִם אֶפְשָׁר לְלָקְטוֹ קוֹנְסִין אוֹתוֹ וּמְלַקְּטוֹ. וְאִם צָמַח אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לַעֲקֹר וְהַגִּדּוּלִין חַיָּלִין. וְאִם הָיָה דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אֲפִלּוּ גִּדּוּלֵי גִּדּוּלִין אֲסוּרִין עַד שָׁלֹשׁ גֶּרָנוֹת וְהָרְבִיעִי מֻתָּר. וּמִפְּנֵי מָה הַגִּדּוּלִין אֲסוּרִין מִפְּנֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּתְרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁבָּהּ. וְכֵן הַדִּין בְּזוֹרֵעַ מַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אֵין מוֹכְרִין אֶת הַטֶּבֶל אֶלָּא לְצָרְךָ וּלְחָבֵר. וְאָסוּר לִשְׁלֹחַ אֶת הַטֶּבֶל וַאֲפִלּוּ חָבֵר לְחָבֵר שֶׁמָּא יִסְמְכוּ זֶה עַל זֶה וְיֹאכַל הַטֶּבֶל׃

ז הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְנִזְכַּר שֶׁהֵם טֶבֶל וְרָץ אַחֲרָיו לְתַקְּנוֹ וְלֹא מְצָאוֹ. אִם יָדוּעַ שֶׁאֵין קַיָּמִין וְשָׁכְבָר אָבְדוּ אוֹ נֶאֱכְלוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶם. וְאִם סָפֵק שֶׁהֵם קַיָּמִין אוֹ אֵין קַיָּמִין צָרִיךְ לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת מִפֵּרוֹת אֲחֵרוֹת׃

ח הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ מוֹכֵר אוֹמֵר עַל מְנָת שֶׁהֵן טֶבֶל מָכַרְתִּי. וְלוֹקֵחַ אוֹמֵר לֹא לָקַחְתִּי מִמְּךָ אֶלָּא מְעֻשָּׂרִין. כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְתַקֵּן. קָנָס הוּא לוֹ מִפְּנֵי שֶׁמָּכַר טֶבֶל׃

ט אֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטֶּבֶל מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ׃

י מִי שֶׁלָּקַחוּ בֵּית הַמֶּלְךָ אֶת פֵּרוֹתָיו וְהֵם טְבָלִים. אִם מֻחְמַת שֶׁהוּא חַיָּב לָהֶן צָרִיךְ לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת. וְאִם לָקְחוּ בְּאֹנֶס אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶם׃

יא הַלּוֹקֵחַ טֶבֶל מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ מִן הַנָּכְרִי חוֹלֵק וְנוֹתֵן לְבַעַל הַשָּׂדֶה בְּפָנָיו כְּדֵי שֶׁיֵּדַע שֶׁטֶּבֶל נָטַל. אֲבָל הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִיִּשְׂרָאֵל אִם נָתַן לוֹ מִגְּרַע אוֹתָהּ שָׂדֶה תּוֹרֵם וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ מִזּוֹ שֶׁקָּצַץ לִתֵּן לוֹ וּבַעַל הַשָּׂדֶה מְעַשֵּׂר לְעַצְמוֹ. וְאִם נָתַן לוֹ מִגְּרַע שָׂדֶה אַחֶרֶת אוֹ מִמִּין אַחֵר מוֹצִיא הַמַּעֲשֵׂר וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ׃

יב הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ״ם מְעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ. קָנָס קְנָסוּהוּ בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְפֹּר מִן הָעַכּוּ״ם, וְנִמְצֵאת הַשָּׂדֶה בּוּרָה לְפָנָיו עַד שֶׁיְּצָטָרֵךְ וְיִמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הַמְקַבֵּל שָׂדֶה אֲבוֹתָיו מִן הָעַכּוּ״ם קְנָסוּהוּ שֶׁיְּעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן חֶלְקוֹ לָעַכּוּ״ם מְעֻשָּׂר כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַפֵּץ וְיַקְבִּילָהּ מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא שָׂדֶה אֲבוֹתָיו עַד שֶׁתִּשָּׁאֵר לְפָנָיו בּוּרָה כְּדֵי שֶׁיִּמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל׃

יג אֵי זֶהוּ חוֹכֵר וְאֵי זֶהוּ מְקַבֵּל. חוֹכֵר שֶׁחוֹכֵר הַקַּרְקַע בְּדָבָר קָצוּב מִן הַזֶּרַע בְּכָךְ וְכָךְ סְאָה בֵּין עָשְׂתָה הַרְבֵּה בֵּין עָשְׂתָה מְעַט. מְקַבֵּל הוּא שֶׁיְּקַבֵּל אוֹתָהּ בְּחֵלֶק מִמַּה שֶׁתַּעֲשֶׂה חֶצְיוֹ אוֹ שְׁלִישׁוֹ אוֹ מַה שֶּׁיִּתְּנוּ בֵּינֵיהֶן. שׂוֹכֵר הוּא שֶׁשּׂוֹכֵר הַקַּרְקַע בְּמָעוֹת׃

יד שְׁנַיִם שֶׁקִּבְּלוּ שָׂדֶה בַּאֲרִיסוּת אוֹ יָרְשׁוּ אוֹ נִשְׁתַּתְּפוּ יָכוֹל הָאֶחָד לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ טֹל אַתָּה חֲמִשִּׁים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי חֲמִשִּׁים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אַתָּה יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אֲבָל לֹא יֹאמַר טֹל אַתָּה חֲמִשִּׁים וַאֲנִי שְׁעוֹרִים אַתָּה יַיִן וַאֲנִי שֶׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁמּוֹכְרִין אֶת הַטֶּבֶל׃

טו כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁלָּקְחוּ פֵּרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן מוֹצִיאִין אֶת הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשְׂרוֹת מִידֵיהֶן וְנוֹתְנִין אוֹתָם לְכֹהֲנִים וּלְלִוִּים אֲחֵרִים. קָנָס הוּא לָהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַפְּצוּ לְגֶרָנוֹת וּלְגִתּוֹת וְיִקְנוּ טְבָלִים כְּדֵי לְהַפְקִיעַ מַתָּנוֹת אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים. וְאִם קָנוּ קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן אֵין מוֹצִיאִים מִיָּדָם׃

טז כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁמָּכְרוּ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מָכְרוּ בְּמֻחְבָּר חֲרֵי הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶם. וְאִם מָכְרוּ אַחַר גְּמַר מְלַאכְתָּה חֲרֵי הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁל לוֹקֵחַ וּמַפְרִישׁ וְנוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁיִּרְצֶה׃

יז כֹּהֵן וְלֵוִי שֶׁקִּבְּלוּ שָׂדֶה מִיִּשְׂרְאֵל כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בְּחַיֵּי כָּךְ חוֹלְקִין בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשְׂרוֹת וְהַיִּשְׂרְאֵל נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְנוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁיִּרְצֶה. אֲבָל יִשְׂרְאֵל שֶׁקִּבֵּל שָׂדֶה מִכֹּהֵן אוֹ מִלֵּוִי הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר לְבַעַל הַשָּׂדֶה וּשְׁאָר הַמַּתָּנוֹת חוֹלְקִין:

יח הַמְקַבֵּל זֵיתִים לְהוֹצִיא מֵהֶן שֶׁמֶן בֵּין יִשְׂרְאֵל מִכֹּהֵן אוֹ לֵוִי בֵּין כֹּהֵן אוֹ לֵוִי מִיִּשְׂרְאֵל כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בְּחַיֵּי כָּךְ חוֹלְקִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶן חָשׁוּב הוּא:

יט כֹּהֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְיִשְׂרְאֵל וְאָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהּ שֶׁלִּי לְעוֹלָם חֲרֵי הֵן שֶׁלּוֹ כֵּיוָן שֶׁאָמַר עַל מְנָת נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁשִּׁיֵּר מְקוֹם הַמַּעֲשֵׂר. וְאִם מֵת הַכֹּהֵן חֲרֵי בְנוֹ כְּשְׁאָר הַכֹּהֲנִים. וְאִם אָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת לִי וְלִבְנֵי מֵת הוּא יִטְלֵם בְּנוֹ. עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלִּי כָּל זְמַן שֶׁהִיא לְפָנֶיךָ מְכָרָהּ לְאַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וּלְקָחָהּ אֵין לַכֹּהֵן אוֹתָם הַמַּעַשְׂרוֹת:

כ יִשְׂרְאֵל שֶׁקִּבֵּל שָׂדֶה מִכֹּהֵן וְלֵוִי וְאָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלִּי אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים מֻתָּר. עַל מְנָת שֶׁהֵן שֶׁלִּי לְעוֹלָם אָסוּר שֶׁאֵין כֹּהֵן עוֹשֶׂה כֹּהֵן. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה עָלָיו חוֹב לְיִשְׂרְאֵל לֹא יִהְיֶה יִשְׂרְאֵל זֶה גּוֹבֶה מֵאֲחֵרִים וּמַפְרִישׁ עַד שֶׁיִּפָּרַע כְּנֶגֶד חוֹבוֹ שֶׁאֵין לֵוִי זֶה עוֹשֶׂה בַּעַל חוֹב שֶׁלּוֹ כְּלֵוִי אַחֵר שֶׁיִּגְבֶּה מֵאֲחֵרִים:

כא יִשְׂרְאֵל שֶׁיָּרַשׁ טֶבֶל מִמֵּרַח מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן וְאוֹתוֹ אָבִי אִמּוֹ יָרְשׁוֹ מֵאֲבִי אִמּוֹ יִשְׂרְאֵל חֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִמְּנוּ מַעֲשְׂרוֹתָיו וְהֵן שֶׁלּוֹ. שֶׁהַמַּתָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לִיתֵּרֵם כְּמוֹ שֶׁהוּרְמוּ הֵן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוּרְמוּ:

כב הַנּוֹתֵן שָׂדֵהוּ בְּקַבָּלָה לְעַכּוּ״ם אוֹ לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת מַעַשְׂרוֹת צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. נְתָנָהּ לְעַם הָאָרֶץ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. וּמִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. עוֹמֵד עַל הַגֹּרֶן וְנוֹטֵל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְמַה שֶּׁאָכְלוּ שֶׁאֵין אָנוּ אַחְרָאִין לָהֶם:

## פרק ז

א מִי שֶׁהָיוּ לוֹ מֵאָה לוֹג שֶׁל יַיִן טָבוּל מִן הַתּוֹרָה וְאָמַר שְׁנֵי לוֹגִין שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ מֵהֶן חֲרֵי הֵן תְּרוּמָה וַעֲשָׂרָה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְתִשְׁעָה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. לֹא יַתְחִיל וְיִשְׁתֶּה עַד שֶׁיְּנַיֵּחַ בְּסוֹף שִׁעוּר תְּרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת. אֶלָּא יַפְרִישׁ וְאַחַר כָּךְ יִשְׁתֶּה. וְאֵין אוֹמְרִין זֶה שֶׁהִנִּיחַ בַּסּוֹף כְּאִלּוּ נִבְרַר תְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁחִיּוּב תְּרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת מִן הַתּוֹרָה וְאֵין אוֹמְרִין בְּשֶׁל תּוֹרָה נַחְשֹׁב כְּאִלּוּ נִבְרַר עַד שֶׁיִּבְרֹר:

ב הַקּוֹבֵעַ מַעַשְׂרוֹתָיו בְּפִי הֶחָבִית לֹא יִשְׁתֶּה מִשּׁוּלֶיהָ. בְּשׁוּלֶיהָ לֹא יִשְׁתֶּה מִפִּיהָ. מִפְּנֵי שֶׁהַמַּשְׁקִין מְעָרְבִין. אֲבָל הַקּוֹבֵעַ בְּפִי הַמְּגוּרָה אוֹכֵל מִשּׁוּלֶיהָ. קָבַע בְּשׁוּלֶיהָ אוֹכֵל מִפִּיהָ:

ג וְיֵשׁ לָאָדָם לִקְבֹּעַ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּפְדָיָתוֹ וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן עַל אוֹתָן הַפֵּרוֹת אוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְמָקוֹם אַחֵר:

ד הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעַשְׂרוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִין וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ כָּל אוֹתָן הַפֵּרוֹת שֶׁהִנִּיחַ מַעֲשֵׂר וְנוֹתֵן לַלֵּוִי. מְצָאָן שֶׁאָבְדוּ חֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְכָל שֶׁהִפְרִישׁ וְאֵינוֹ מְעַשֵּׂר וַדַּאי:

ה הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עַל אוֹתָן הַמָּעוֹת מֵחֶלְקוֹ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִין וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵתוּ הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָשִׁיר הֶעָנִי:

ו כֵּיצַד מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן. מַפְרִישׁ תְּרוּמָה אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִפֵּרוֹתָיו וּמְזַכֶּה בָּהֶן עַל יְדֵי אַחֵר לְאוֹתוֹ כֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי שֶׁהִלְווּם. וְאִם הָיוּ רְגִילִין לִטֹּל מִמֶּנּוּ וְהוּא רָגִיל שֶׁלֹּא יִתֵּן אֶלָּא לָהֶן אֵינוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת עַל יְדֵי אַחֵר. וְאַחַר שֶׁמַּפְרִישׁ מְחַשֵּׁב כַּמָּה שָׁוֶה זֶה שֶׁהִפְרִישׁ וּמְנַכֶּה מִן הַמִּלְוֶה עַד שֶׁיִּפָּרַע כָּל חוֹבוֹ וּמוֹכֵר הַתְּרוּמָה לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וְאוֹכֵל הַמַּעַשְׂרוֹת:

ז כְּשֶׁהוּא מְחַשֵּׁב מַה שָּׁוִים הַפֵּרוֹת שֶׁהִפְרִישׁ יֵשׁ לוֹ לְחַשֵּׁב כַּשַּׁעַר הַזּוֹל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם רִבִּית. וְאֵין הַשְׁבִּיעִית מְשַׁמֶּטֶת חוֹב זֶה. וְאִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת לַחֲזֹר אֵינוֹ חוֹזֵר. אֲבָל אִם רָצוּ אֵלּוּ שֶׁלָּקְחוּ הַמָּעוֹת לַחֲזֹר חוֹזְרִין. נִתְיָאֲשׁוּ מֵהֶן הַבְּעָלִים אֵין מַפְרִישִׁין עֲלֵיהֶן שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין עַל הָאָבוּד. מֵת הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי שֶׁהִלְווּם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מֵחֶלְקָן כַּדָּרָךְ הַזּוֹ עַד שֶׁיִּטֹּל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. וְהוּא שֶׁיְּנַיֵּחַ לָהֶן קַרְקַע אֲפִלּוּ מְלֹא מַחַט. אֲבָל אִם הִנִּיחַ כְּסָפִים אֵין רְשׁוּת הַיּוֹרֵשׁ מוֹעֶלֶת. וְאִם הִלְווּם בְּבֵית דִּין עַל מְנָת שֶׁיַּפְרִישׁ עַל מָעוֹת אֵלּוּ מֵחֶלְקָם אֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. הֶעָשִׁיר הֶעָנִי אֵין מַפְרִישִׁין עָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁהִלְווּהוּ בְּבֵית דִּין זוֹכֶה הַלָּה בְּמַה שֶּׁבְּיָדוֹ:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְבֶן לֵוִי כּוֹר מַעֲשֵׂר יֵשׁ לְךָ בְּיָדֵי רַשַּׁאי בֶּן לֵוִי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ. וְאִם נָתַנוֹ הַיִּשְׂרָאֵל לְלֵוִי אַחֵר אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעֹמֶת:

ט מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּרוֹת בִּמְגוּרָה וְנָתַן סְאָה לְלֵוִי וּסְאָה לְעָנִי לֹא יַפְרִישׁ שְׁמֹנָה סְאִין מִן הַמְּגוּרָה וְיֹאכְלֵם. אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ שֶׁשָּׁתֵי סְאִין שֶׁל מַעֲשְׂרוֹת קַיָּמִין. אֲבָל אִם אָכְלוּ מֵהֶן הַלֵּוִי וְהֶעָנִי אֵינוֹ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַנִּשְׁאָר מִשְּׁתֵּי הַסְּאִין:

י עֲנִיִּים שֶׁהֶחֱלִיפוּ מַתְּנוֹתֵיהֶן עִם בַּעַל הַבַּיִת כְּגוֹן שֶׁנָּתְנוּ לוֹ סְאָה שֶׁל לֶקֶט אוֹ שִׁכְחָה וּפְאָה וּמַעֲשֵׂר עָנִי וְנָטְלוּ סְאָה מִן הַגֹּרֶן. זֶה שֶׁנָּטַל מֵהֶם פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשָׂה בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת. וְזֶה שֶׁנָּטְלוּ מִמֶּנּוּ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חֵלֶף מַתְּנוֹתֵיהֶן הַפְּטוּרִין:

יא מִי שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כַּלְכָּלוֹת שֶׁל טֶבֶל שְׁנִּטְלָה תְּרוּמָתָן וְאָמַר מַעֲשְׂרוֹת זוּ בָּזוֹ הָרִאשׁוֹנָה מְעֻשֶּׂרֶת. אָמַר מַעֲשְׂרוֹת זוּ בָּזוֹ וְזוֹ בָּזוֹ הָרִאשׁוֹנָה מְעֻשֶּׂרֶת שֶׁהֲרֵי קָבַע מַעֲשְׂרוֹתֶיהָ בַּשְּׁנִיָּה. וְאֵין הַשְּׁנִיָּה מְעֻשֶּׂרֶת שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין מַעֲשֵׂר מִן הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר נִפְטְרָה עַל הַשְּׁנִיָּה שֶׁעֲדַיִן הִיא חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן:

יב אָמַר מַעֲשְׂרוֹת שְׁתֵּי כַּלְכָּלוֹת אֵלּוּ מַעֲשֵׂר כָּל אַחַת מֵהֶן קָבוּעַ בַּחֲבֶרְתָּהּ קָרָא שֵׁם וּכְבָר קָבַע מַעֲשְׂרוֹתֶיהֶן בָּהֶן וּמוֹצִיא הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלָּהֶן וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר:

יג וְכֵיצַד מְעֻשָּׂרֶן. מוֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן מֵאַחַת מֵהֶן אוֹ מְעַשֵּׂר כָּל אַחַת מֵהֶן מִמֶּנָּה אִם הָיוּ שָׁווֹת. וְאִם הָיְתָה אַחַת גְּדוֹלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ מַפְרִישׁ מִן הַקְּטַנָּה מַעֲשֵׂר הַגְּדוֹלָה וּמִן הַגְּדוֹלָה מַעֲשֵׂר הַקְּטַנָּה:

## פרק ח

א הַפֵּרוֹת שֶׁהוּרַם מֵהֶן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר הֵן הַנִּקְרָאִין חֻלִּין. וְאִם הִפְרִישׁ מֵהֶן שְׁאָר מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן הֵן הַנִּקְרָאִין חֻלִּין מְתֻקָּנִין בְּכָל מָקוֹם:

ב טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין מְתֻקָּנִין מִין בְּמִינוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַלֵּךְ אַחַר הַטַּעַם. אִם יֵשׁ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מוֹצִיא עַל אוֹתוֹ טֶבֶל תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת לְהוֹצִיא עַל אוֹתוֹ טֶבֶל הֲרֵי הַכֹּל אָסוּר עַד שֶׁיַּפְרִישׁ. וּכְשֶׁהוּא מַפְרִישׁ מַפְרִישׁ מִן הַחֻלִּין הַמְּתֻקָּנִין כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל:

ג כֵּיצַד. מֵאָה סְאָה שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה סְאָה שֶׁל חֻלִּין מְתֻקָּנִין מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל אֶחָד וּמֵאָה. וְכָל שֶׁהִפְרִישׁ טֶבֶל וְיִשָּׁאֵר צ״ט חֻלִּין מְתֻקָּנִין נִמְצָא מַפְרִיד סְאָה אַחַת. וְכֵן אִם הָיָה אוֹתוֹ טֶבֶל טָבוּל לִתְרוּמָה מַפְרִיד מִן הַחֻלִּין הַמְּתֻקָּנִין כְּדֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְלָמָּה מַפְרִיד סְאָה זוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר מֵאָה שֶׁהִפְרִישׁ הֵן מֵאָה שֶׁל חֻלִּין וְהַמֵּאָה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ הוּא הַטֶּבֶל. וְכֵן אִם הָיָה הַטֶּבֶל פָּחוֹת מִן הַחֻלִּין אוֹ מְרֻבֶּה עַל הַחֻלִּין מַגְבִּיהַּ הַטֶּבֶל וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל מִן הַחֻלִּין אוֹ כְּדֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אִם הָיָה הַטֶּבֶל טָבוּל לִתְרוּמָה:

ד וְכֵן אִם נִתְעָרֵב מַעֲשֵׂר טָבוּל בְּחֻלִּין מְתֻקָּנִין אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ מַעֲשֵׂר אַחֵר מוֹצִיא אוֹתוֹ עַל מַעֲשֵׂר הַטָּבוּל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ מַעֲשֵׂר מַגְבִּיהַּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב הוּא הַטֶּבֶל. וְכֵן אִם הָיָה הַטֶּבֶל פָּחוֹת מִן הַחֻלִּין אוֹ מְרֻבֶּה עַל הַחֻלִּין מַגְבִּיהַּ הַטֶּבֶל וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל מִן הַחֻלִּין אוֹ כְּדֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אִם הָיָה הַטֶּבֶל טָבוּל לִתְרוּמָה:

ה כֵּיצַד. מֵאָה מַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה חֻלִּין מְתֻקָּנִין מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל מֵאָה וְעֶשֶׂר וְכָל שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר וְהַתִּשְׁעִים הַנִּשְׁאָרוֹת הֵן חֻלִּין כְּשֶׁהָיוּ. וְכֵן אִם הָיוּ הַחֻלִּין מְרֻבִּין עַל הַמַּעֲשֵׂר הַטָּבוּל אוֹ פְּחוּתִים מִמֶּנּוּ מַפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר הַטָּבוּל מִן הַחֻלִּין:

ו טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַעֲשֵׂר טָבוּל אִם הָיָה הַטֶּבֶל כַּמַּעֲשֵׂר מַפְרִיד מִן הַטֶּבֶל כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. כֵּיצַד. מֵאָה סְאָה טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה סְאָה מַעֲשֵׂר מַפְרִישׁ אֶחָד וּמֵאָה וְזֶה שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר וְתִשְׁעִים וְתִשַּׁע הַנִּשְׁאָרוֹת טֶבֶל. הָיָה הַטֶּבֶל מְרֻבֶּה עַל הַמַּעֲשֵׂר מַפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר בִּלְבַד. וְלֹא יַפְרִיד מִן הַטֶּבֶל כְּלוּם שֶׁאִם יִקָּרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְבַּל נִמְצָא הַמַּעֲשֵׂר מְדֻמָּע בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל טֶבֶל שֶׁעָלְתָה עִמּוֹ. הָיָה הַמַּעֲשֵׂר מְרֻבֶּה עַל הַטֶּבֶל קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר [שֶׁבַּטֶּבֶל] וּמַפְרִישׁ הַטֶּבֶל וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל טִבְלוֹ אֶחָד מִמֵּאָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְיִהְיֶה הַטֶּבֶל כֻּלּוֹ מְדֻמָּע וְיִמְכְּרֶנּוּ לְכֹהֵן חוּץ מִדְּמֵי שְׁתֵּי תְּרוּמוֹת שֶׁבּוֹ וְנִמְצָא מַפְרִיד מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁבּוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל. כֵּיצַד. מֵאָה טֶבֶל עִם מָאתַיִם מַעֲשֵׂר מַפְרִישׁ מֵאָה וְשָׁלֹשׁ וְהַשָּׁלֹשׁ הֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל מֵאָה טֶבֶל וְשִׁעוּר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִמָּאתַיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִטְעוֹת אִם נִתְעָרְבוּ בִּכְמוֹתוֹ וְיִשָּׁאֵר קצ״ז וְהֵם מַעֲשֵׂר כְּשֶׁהָיוּ:

ז מִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֶשֶׂר שׁוּרוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר כַּדֵּי יַיִן וְקָבַע כַּד אֶחָד מִשּׁוּרָה הַחִיצוֹנָה מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה הִיא. נוֹטֵל שְׁתֵּי חָבִיּוֹת בַּאֲלַכְסוֹן וּמְעָרֵב שְׁתֵּיהֶן וּמַפְרִישׁ מֵהֶן:

ח קְבָעָהּ בַּחֲצִי שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ חֲצִי שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל אַרְבַּע חָבִיּוֹת מֵאַרְבַּע זָוִיּוֹת. קְבָעָהּ בְּשׁוּרָה אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל שׁוּרָה אַחַת בַּאֲלַכְסוֹן. קְבָעָהּ בַּחֲצִי שׁוּרָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ חֲצִי שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל שְׁתֵּי שׁוּרוֹת בַּאֲלַכְסוֹן שֶׁהֲרֵי נָטַל חָבִית מִכָּל חֲצִי שׁוּרָה וּמְעָרֵב וּמַפְרִישׁ:

ט קָבַע הַמַּעֲשֵׂר בְּכַד אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא נוֹטֵל מִכָּל כַּד וְכַד מִן הַמֵּאָה וּמְעָרֵב וּמַפְרִישׁ כְּדֵי כַּד אַחַת וּמְעַשֵּׂר׃

## פרק ט

א בִּימֵי יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה אַחַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שָׁלְחוּ בֵּית דִּין הַגָּדוֹל וּבָדְקוּ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וּמָצְאוּ שֶׁהַכֹּל זְהִירִים בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה וּמַפְרִישִׁין אוֹתָהּ. אֲבָל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּמַעֲשֵׂר עָנִי הָיוּ עַמֵּי הָאָרֶץ מִישְׂרָאֵל מְקַלְקְלִין עַל עַצְמָן וְלֹא הָיוּ מַפְרִישִׁין אוֹתָן. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יְהֵא נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת אֶלָּא אֲנָשִׁים נֶאֱמָנִים. אֲבָל עַמֵּי הָאָרֶץ פְּרוֹתֵיהֶן סָפֵק וְאֵין נֶאֱמָנִין לוֹמַר מְעֻשָּׂרִין הֵן. וְזֶהוּ הַנִּקְרָא דְּמַאי׃

ב וְהִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם מַפְרִישׁ מִן הַדְּמַאי אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָוֹן מִיתָה. וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בָּזֶה הֶפְסֵד שֶׁהֲרֵי בְּעָלָיו אוֹכְלִין אוֹתוֹ. אֲבָל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשַׂר עָנִי אֵין מַפְרִישׁ מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק וְהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. לְפִיכָךְ אוֹמֵר לַלֵּוִי אוֹ לֶעָנִי הָבֵא רְאָיָה שֶׁאֵינוֹ מְעֻשָּׂר וְטֹל מַעֲשְׂרוֹת׃

ג אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין מַעֲשַׂר עָנִי מִן הַדְּמַאי צָרִיךְ לְקָרוֹת לוֹ שֵׁם וְאֵינוֹ מַפְרִישׁ וְאוֹמֵר עְשׂוֹר מַה שֶּׁיֵּשׁ כָּאן מַעֲשַׂר עָנִי כְּדֵי לְקַבֵּעַ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁמַּעֲשַׂר עָנִי בְּשָׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית בִּמְקוֹם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל שְׁאָר שְׁנֵי הַשָּׁבוּעַ׃

ד כְּשֶׁמַּפְרִישִׁין מִן הַדְּמַאי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן לְפִי שֶׁהוּא סָפֵק. לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַפְרִישׁ כְּשֶׁהוּא עֵרוֹם׃

ה כֵּיצַד מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי. מַפְרִישׁ כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהוּא אֶחָד מִמֵּאָה מִן הַכֹּל וּמַנִּיחָהּ בְּצַד הַפֵּרוֹת וְאוֹמֵר זֶה מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ. וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר זֶה שֶׁאָמַרְתִּי עָלָיו שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר חֲרֵי הוּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר הַמַּעֲשֵׂר עַל שְׁאָר הַמַּעֲשֵׂר הַסָּמוּךְ לוֹ. וְנוֹטֵל אוֹתָהּ וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר קֹדֶם הַמַּעֲשֵׂר לְכַתְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי׃

ו וּמֻתָּר לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי קֹדֶם הָרִאשׁוֹן בְּדְמַאי. וְאִם רָצָה אוֹמֵר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל פֵּרוֹת אֵלּוּ בִּצְפוֹנָם אוֹ בִּדְרוֹמָם חֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ כְּכָר מִן הַנַּחְתּוֹם מַפְרִישׁ מִמֶּנָּה כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה וְאוֹמֵר אֶחָד מִמֵּאָה מִמַּה שֶׁיֵּשׁ כָּאן חֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַשְּׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וְהַיֶּתֶר עַל אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי חֲרֵי הוּא חַלָּה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּצְפוֹנָהּ אוֹ בִּדְרוֹמָהּ וַחֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְאוֹכֵל׃

ז וְכֵן הַמַּזְמִין אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ וְהוּא אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת אוֹמֵר מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ לְמָחָר חֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ. וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל שְׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּצְפוֹנוֹ אוֹ בִּדְרוֹמוֹ וַחֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת. מִפְּנֵי שֶׁמֻּתָּר לְאָדָם לְהַתְנוֹת תְּנָאִים אֵלּוּ עַל הַדְּמַאי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵינוֹ מַתְנֶה אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ׃

ח כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ מֵאָה תְּאֵנִים שֶׁל טֶבֶל בְּבֵיתוֹ וְהוּא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אוֹ בַּשָּׂדֶה וּמִתְיָרֵא שֶׁמָּא תֶּחְשַׁךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשֵׂר בְּשַׁבָּת אוֹמֵר שְׁנֵי תְּאֵנִים שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ חֲרֵי הֵן תְּרוּמָה. וְעָשֶׂר שֶׁאֲנִי מַפְרִישׁ אַחֲרֵיהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. תִּשַּׁע שֶׁאֲנִי מַפְרִישׁ אַחֲרֵיהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּלְמָחָר מַפְרִישׁ וְאוֹכֵל׃

ט וְצָרִיךְ לְרַחֵשׁ בִּשְׂפָתָיו בְּשָׁעָה שֶׁמַּפְרִישׁ זוֹ אַחַר זוֹ וְאֵינוֹ כְּמַתֵּקֵן בְּשַׁבָּת שֶׁחֲרֵי הִקְדִּים תְּנָאוֹ. וְטֶבֶל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּנַאי זֶה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת לְפִי שֶׁעַכְשָׁיו הוּא מַפְרִישׁ. וְנוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר׃

י נָתַן לוֹ עַם הָאָרֶץ כּוֹס לִשְׁתּוֹתוֹ אוֹמֵר מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לְשַׁיֵּר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס חֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַשְּׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפִי הַכּוֹס וַחֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְשׁוֹתֶה וּמַנִּיחַ כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס׃

יא וְכֵן אִם זִמְּנוּ חֲבֵרוֹ לִשְׁתּוֹת בְּשַׁבָּת מַתְנֶה כִּתְנַאי זֶה מֵעֶרֶב שַׁבָּת עַל כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה שֶׁיִּסְעֹד אֶצְלוֹ. וְכֵן פּוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת נוֹטֵל גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְאוֹמֵר זוֹ וְתֵשַׁע הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ עֲשׂוּיוֹת מַעֲשֵׂר עַל הַמֵּאָה שֶׁאֲנִי עָתִיד לֶאֱכֹל וְזוֹ הָאַחַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הָעֶשֶׂר הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי הוּא הָעֶשֶׂר הָאַחֲרוֹנוֹת וַחֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְנוֹתֵן הַגְּרוֹגֶרֶת שֶׁהִפְרִישׁ לַכֹּהֵן. וְהַפּוֹעֵל מַפְרִישׁ לְעַצְמוֹ דְּמֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. שְׁתַּנַּאי בֵּית דִּין הוּא שֶׁתִּהְיֶה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מְשֻׁלֶּם בַּעַל הַבַּיִת וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְשֻׁלָּם פּוֹעֵל׃

יב הַנַּחְתּוֹמִים לֹא חִיבּוּם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִן הַדְּמַאי אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בִּלְבַד כְּדֵי שֶׁיַּפְרִישֻׁנָּה בְּטָהֳרָה עִם הַחַלָּה. וְהַלּוֹקֵחַ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר בַּחֲנוּתוֹ אוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ. אֲבָל הַמּוֹכֵר לְפַלְטֵר אוֹ בַּחֲנוּת הַסְּמוּכָה לְפַלְטֵר חַיָּב לְהַפְרִישׁ אַף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי׃

יג שְׁנַיִם שֶׁבָּצְרוּ כְּרִמֵּיהֶן בְּתוֹךְ גַּת אַחַת וְהָאֶחָד מֵהֶם אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁעִשֵּׂר זֶה הַנֶּאֱמָן עַל חֶלְקוֹ כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִן הַיַּיִן חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂר דְּמַאי עַל חֶלֶק עַם הָאָרֶץ. כֵּיצַד. הָיוּ מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה וְנוֹטֵל בְּחֶצְיוֹ מָאתַיִם לוֹג יַיִן חֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לוֹג אֶחָד תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְעֶשֶׂר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּנֶגֶד הַמֵּאָה לוֹג שֶׁחֲרֵי הִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁל וַדַּאי תְּחִלָּה עַל חֲצִי כָּל שֶׁדָּרְכּוֹ בַּגַּת. וְכֵן אִם הָיָה שְׁלִישׁ אוֹ רְבִיעַ מַפְרִישׁ לְפִי חֶשְׁבּוֹן׃

## פרק י

א הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת וְלֹא יְהִיוּ פֵּרוֹתָיו דְּמַאי צָרִיךְ לִהְיוֹת מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל וְאֶת שֶׁהוּא מוֹכֵר וְאֶת שֶׁהוּא לוֹקֵחַ. וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. וְצָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו דְּבָרִים אֵלּוּ בָּרַבִּים. וּכְשֶׁיְּבוֹאוּ עֵדִים נֶאֱמָנִין שֶׁקִּבֵּל דְּבָרִים אֵלּוּ בָּרַבִּים וְשֶׁהוּא רָגִיל בָּהֶם תָּמִיד חֲרֵי זֶה נֶאֱמָן עַל פֵּרוֹתָיו לוֹמַר מְעֻשָּׂרִין הֵן׃

ב כָּל תַּלְמִיד חָכָם לְעוֹלָם נֶאֱמָן וְאֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחֲרָיו. וּבָנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ וַעֲבָדָיו [וְאִשְׁתּוֹ] חֲרֵי הֵם כָּמוֹהוּ. תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ פֵּרוֹת אֲפִלּוּ כְּנָסָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם חֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת מְתֻקָּנִין׃

ג בַּת עַם הָאָרֶץ אוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּפֶּטֶת לְחָבֵר וְעַבְדּוֹ שֶׁנִּמְכָּר לְחָבֵר צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם בַּתְּחִלָּה. וּבַת חָבֵר אוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּפֶּטֶת לְעַם הָאָרֶץ וְעַבְדּוֹ שֶׁנִּמְכָּר לְעַם הָאָרֶץ חֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן עַד שֶׁיֵּחָשְׁדוּ. בְּנוֹ אוֹ עַבְדּוֹ שֶׁל חָבֵר שֶׁהָיוּ לְמוּדִין אֵצֶל עַם הָאָרֶץ צְרִיכִין לְקַבֵּל. בְּנוֹ אוֹ עַבְדּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ לְמוּדִים אֵצֶל חָבֵר כָּל זְמַן שֶׁהֵן אֶצְלוֹ חֲרֵי הֵן כְּחָבֵר. יָצְאוּ חֲרֵי הֵן כְּעַם הָאָרֶץ׃

ד מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן וְהָיָה אֶחָד מִבָּנָיו אוֹ מֵעֲבָדָיו נֶאֱמָן אוֹ אֶחָד מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ וְאוֹכְלִין עַל פִּיהֶן וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין לְדָבָר׃

ה הָיָה הוּא נֶאֱמָן וְאִשְׁתּוֹ אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לוֹקְחִים מִמֶּנּוּ וְאֵין מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ. [הָיְתָה אִשְׁתּוֹ נֶאֱמֶנֶת וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ וְאֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ. וְתָבוֹא מְאֵרָה לְמִי שֶׁאִשְׁתּוֹ נֶאֱמֶנֶת וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן]׃

ו לֹא יְשַׁמֵּשׁ חָבֵר לֹא בְּמִשְׁתֵּה עַם הָאָרֶץ וְלֹא בִּסְעֻדָּתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה הַכֹּל מְעֻשָּׂר וּמְתֻקָּן מִתַּחַת יָדוֹ. לְפִיכָךְ הָרוֹאֶה חָבֵר מְשַׁמֵּשׁ בְּמִשְׁתֵּה עַם הָאָרֶץ אוֹ בִּסְעֻדָּתוֹ חֲרֵי הַכֹּל בְּחֶזְקַת מְתֻקָּן וּמְעֻשָּׂר. רָאוּהוּ מֵסֵב עִם עַמֵּי הָאָרֶץ אֵין הַסְּעֻדָּה בְּחֶזְקַת מְעֻשֶּׂרֶת. שְׁמָא הֶחָבֵר עַל הַתַּנָּאִים שֶׁבְּלִבּוֹ הוּא סוֹמֵךְ׃

ז כְּשֵׁם שֶׁאָדָם סוֹעֵד אֵצֶל עַם הָאָרֶץ וְסוֹמֵךְ עַל תְּנָאוֹ כָּךְ הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת מַתְנֶה עַל בְּנוֹ וַאֲפִלּוּ הָיָה בְּנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל אֵינוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת מַתְנֶה עַל אַחֵר חוּץ מִבְּנוֹ וַאֲפִלּוּ הָיָה עִמּוֹ בְּמִשְׁתֶּה. לְפִיכָךְ בֶּן חָבֵר שֶׁהָיָה מֵסֵב בְּמִשְׁתֵּה עַם הָאָרֶץ אֵין הַסְּעֻדָּה בְּחֶזְקַת מְעֻשֶּׂרֶת שְׁמָא אָבִיו הִתְנָה עָלָיו׃

ח עַם הָאָרֶץ שֶׁנָּתַן מָעָה לְחָבֵר וְאָמַר לוֹ קַח לִי אֲגֻדַּת יָרָק אַחַת אוֹ גְּלֶסְקָא אַחַת לוֹקֵחַ לוֹ סְתָם וּפָטוּר מִלְּעַשֵּׂר. וְאִם הֶחֱלִיף אֶת הַמָּעָה חַיָּב לְעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יָבִיא לוֹ. וְאִם פֵּרֵשׁ הֶחָבֵר וְלֹא לָקָחַן סְתָם אֶלָּא אָמַר לַחֲנֻנִי אֲגֻדָּה זוֹ שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ מִפְּלוֹנִי לַחֲבֵרִי אֲנִי קוֹנֶה אוֹתָהּ וְזוֹ לְעַצְמִי אֲנִי קוֹנֶה אוֹתָהּ. זוֹ שֶׁלָּקַח לְעַצְמוֹ חַיָּב לְעַשְּׂרָהּ. וְזוֹ שֶׁלָּקַח לַחֲבֵרוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשְּׂרָהּ. וְאִם נִתְעָרְבוּ אֲפִלּוּ נִתְעָרְבָה אַחַת שֶׁלּוֹ בְּמֵאָה שֶׁל חֲבֵרוֹ מְתֻקֶּנֶת הַכֹּל דְּמַאי. וַאֲחַר כָּךְ יִתֵּן לַחֲבֵרוֹ שֶׁשְּׁלָחוֹ לְקַח לוֹ׃

ט חֲמִשָּׁה שֶׁאָמְרוּ לְאֶחָד צֵא וְהָבֵא לָנוּ חֲמֵשׁ אֲגֻדּוֹת שֶׁל יָרָק. וְהֵבִיא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. חֲבֵרִים שֶׁבָּהֶן אֵין צְרִיכִין לְעַשֵּׂר אֶלָּא עַל חֶלְקָן בִּלְבַד. הֵבִיא לָהֶן בְּעֵרְבוּב חֲבֵרִים שֶׁבָּהֶם צְרִיכִין לְעַשֵּׂר הַכֹּל׃

י עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר לְחָבֵר צֵא וְלַקֵּט לִי תְּאֵנִים מִתְּאֵנָתִי אוֹכֵל מֵהֶן הֶחָבֵר עַרַאי וּמְעַשְּׂרָן [דְּמַאי]. וְאִם אָמַר הֶחָבֵר לְעַם הָאָרֶץ לְלַקֵּט לוֹ וְשָׁמַע חָבֵר אַחֵר זֶה הָאַחֵר אוֹכֵל וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר שֶׁאֵין הֶחָבֵר מוֹצִיא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן מִתַּחַת יָדוֹ וְחֶזְקָתוֹ שֶׁהִפְרִישׁ עָלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נֶחְשְׁדוּ חֲבֵרִים לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף, כְּדֵי לְסַלֵּק הַמִּכְשׁוֹל מִלִּפְנֵי עַם הָאָרֶץ תּוֹרְמִין׃

יא מֻתָּר לְהַאֲכִיל אֶת הָעֲנִיִּים וְאֶת הָאוֹרְחִים דְּמַאי וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעָן. וְהֶעָנִי עַצְמוֹ וְהָאוֹרֵחַ אִם רָצוּ לְתַקֵּן מְתַקְּנִין׃

יב גַּבָּאֵי צְדָקָה גּוֹבִין סְתָם מִכָּל אָדָם וּמְחַלְּקִים סְתָם וְהָרוֹצֶה לְתַקֵּן יְתַקֵּן׃

יג רוֹפֵא חָבֵר שֶׁהָיָה מַאֲכִיל לְחוֹלֶה עַם הָאָרֶץ מִפֵּרוֹת עַם הָאָרֶץ נוֹתֵן לְתוֹךְ יָדוֹ אֲבָל לֹא לְתוֹךְ פִּיו. וְאִם הָיָה הַדְּמַאי שֶׁל רוֹפֵא אֲפִלּוּ לְתוֹךְ יָדוֹ לֹא יִתֵּן. וְכֵן אִם יָדַע שֶׁהוּא טָבֵל וַדַּאי אֲפִלּוּ לְתוֹךְ יָדוֹ אָסוּר׃

## פרק יא

**א** אָסוּר לִמְכֹּר אֶת הַדְּמאי לְעַם הָאָרֶץ אוֹ לִשְׁלֹחַ לוֹ דְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ לָזֶה לֶאֱכֹל דָּבָר הָאָסוּר. אֲבָל מוֹכְרִין וּמְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵין תַּלְמִיד חָכָם אוֹכֵל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר אוֹ עַד שֶׁיּוֹדִיעוֹ אָדָם נֶאֱמָן שֶׁזֶּה מְעַשֵּׂר׃

**ב** כָּל הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַּסָּה כְּגוֹן הַסִּיטוֹנוֹת וּמוֹכְרֵי תְּבוּאָה מֻתָּרִין לִמְכֹּר אֶת הַדְּמַאי וּלְשַׁלְּחוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין עַל הַמִּדָּה הִתְקִינוּ חֲכָמִים שֶׁיְּהֵא הַלּוֹקֵחַ אוֹ זֶה שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לוֹ הוּא הַמַּפְרִישׁ מַעֲשֵׂר דְּמַאי. אֲבָל הַמּוֹדְדִין בְּמִדָּה דַּקָּה הוֹאִיל וְהַמּוֹכֵר מִשְׁתַּכֵּר הוּא מַפְרִישׁ וְלֹא יִמְכֹּר וְלֹא יִשְׁלַח אֶלָּא מְתֻקָּן׃

**ג** וְכַמָּה הִיא מִדָּה גַּסָּה. בְּיֵבֶשׁ חֲצִי סְאָה וּבְלַח מִדָּה שֶׁמַּחְזֶקֶת שְׁוֵה דִּינָר מֵאוֹתוֹ דָּבָר הַלַּח׃

**ד** סַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים וְקִפּוֹת שֶׁל יָרָק אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹכְרָן אֲכָסָרָה אָסוּר לִמְכָרָן דְּמַאי׃

**ה** אָמַר אֶחָד מֵהֶן בּוֹא וּתְתַקֵּן הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ בֵּין שֶׁהָיָה מוֹכֵר בְּדֶקֶה אוֹ בְּגַסָּה הַמּוֹכֵר מַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַלּוֹקֵחַ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְדָבָר זֶה תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא׃

**ו** חָבֵר וְעַם הָאָרֶץ שֶׁיָּרְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶן עַם הָאָרֶץ יָכוֹל הוּא לוֹמַר טֹל אַתָּה חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אַתָּה יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אֲבָל לֹא יֹאמַר טֹל אַתָּה חִטִּים וַאֲנִי שְׂעוֹרִים. טֹל אַתָּה הַלַּח וַאֲנִי הַיָּבֵשׁ. מִפְּנֵי שֶׁזֶּה מוֹכֵר דְּמַאי׃

**ז** מִי שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא יָרָק וְכָבֵד עָלָיו מַשָּׂאוֹ וְרָצָה לְהַשְׁלִיךְ מִמֶּנּוּ עַל הַדֶּרֶךְ כְּדֵי לְהָקֵל מִמַּשָּׂאוֹ. לֹא יַשְׁלִיךְ עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא תַּקָּלָה לְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּדֶמַאי׃

**ח** הַלּוֹקֵחַ יָרָק מִן הַשּׁוּק וּמָשַׁךְ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁקַל וְלֹא מָדַד וְלֹא נָתַן דָּמִים וְנִמְלַךְ לְהַחֲזִיר לְבַעַל הַחֲנוּת לֹא יַחֲזִיר עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר׃

**ט** הַמּוֹצֵא פֵּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. אִם רֹב מַכְנִיסִין לְבָתֵּיהֶן פָּטוּר מִלְּעַשֵּׂר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִקְבַּע לְמַעֲשֵׂר. וְאִם רֹב מַכְנִיסִין לִמְכֹּר בַּשּׁוּק חֲרֵי אֵלּוּ דְּמַאי. וּמֻחֶזֶקֶת לְמֻחֶזֶקֶת דְּמַאי׃

**י** נְטָלָן לְאָכְלָן וְנִמְלַךְ לְהַצְנִיעַ לֹא יַשֶּׁהָא אוֹתָן עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים. וְאִם נְטָלָם מִתְּחִלָּה שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ חֲרֵי זֶה מֻתָּר לַשְׁהוֹתָן אֲצָלוֹ עַד שֶׁיִּרְצֶה לְאָכְלָן אוֹ לְשָׁלְחָן אוֹ לְמָכְרָן וְיַעֲשֵׂר אוֹתָן דְּמַאי׃

**יא** קְנִיבַת יָרָק הַנִּמְצֵאת בַּגִּנָּה חֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה מִן הַדְּמַאי. וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת הַנִּמְצֵאת בַּבַּיִת חַיֶּבֶת. שֶׁעַל גַּבֵּי הָאַשְׁפָּה בְּכָל מָקוֹם מֻתֶּרֶת׃

**יב** הַנּוֹתֵן לְפַנְדָּקִית לְבַשֵּׁל לוֹ וְלֶאֱפוֹת לוֹ מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים. וּמְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה מִפְּנֵי שֶׁהִיא חֲשׁוּדָה לְהַחֲלִיף שֶׁל זֶה [בָּזֶה]. אֲבָל הַנּוֹתֵן לַחֲמוֹתוֹ בֵּין שֶׁנָּשָׂא בִּתָּהּ בֵּין שֶׁאֵרְסָהּ אוֹ לִשְׁכֶנְתּוֹ פַּת לֶאֱפוֹת וְתַבְשִׁיל לְבַשֵּׁל אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר וְלֹא מִשּׁוּם שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּדָה לְהַחֲלִיף. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁנָּתַן לָהּ שְׂאוֹר לְעִיסָה וְתַבְלִין לִקְדֵרָה. אֲבָל אִם לֹא נָתַן חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם מַעֲשֵׂרוֹת וְחוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם שְׁבִיעִית. וּלְפִיכָךְ אִם הָיְתָה שְׁנַת שְׁמִטָּה אָסוּר שֶׁמָּא הַשְׁאוֹר מִסְּפִיחֵי שְׁבִיעִית הוּא׃

**יג** הַמּוֹלִיךְ חִטָּיו לְטוֹחֵן עַם הָאָרֶץ חֲבֵרִי הֵן בְּחֶזְקָתָן שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד לְהַחֲלִיף. הוֹלִיכָן לְטוֹחֵן עַכּוּ״ם חֲבֵרִי הֵם דְּמַאי שֶׁמָּא הֶחֱלִיפָן בְּחִטִּים שֶׁל עַם הָאָרֶץ. וְכֵן הַמַּפְקִיד אֵצֶל עַם הָאָרֶץ חֲבֵרִי הֵן בְּחֶזְקָתָן שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד לְהַחֲלִיף הַפִּקָּדוֹן׃

**יד** עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל חָבֵר אַף עַל פִּי שֶׁהֶחְבִּר יוֹצֵא וְנִכְנָס חֲבֵרִי זֶה מֻתָּר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הֶחֱלִיף׃

**טו** הַמַּפְקִיד פֵּרוֹתָיו אֵצֶל הָעַכּוּ״ם חֲבֵרִי הֵן כְּפֵרוֹתָיו שֶׁל עַכּוּ״ם שֶׁחֶזְקָתוֹ לְהַחֲלִיף הַפִּקָּדוֹן. וְהֵיאַךְ דִּינָם. אִם הָיוּ פֵּרוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְנִגְמְרוּ בְּיַד יִשְׂרְאֵל אַחַר שֶׁלָּקַח הַפִּקָּדוֹן מַפְרִישׁ מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם הָיוּ פֵּרוֹת שֶׁהִפְקִיד טְבָלִים וְנִגְמְרָה מְלַאכְתָּן חַיָּב לְהַפְרִישׁ שֶׁמָּא לֹא הֶחֱלִיף הָעַכּוּ״ם. וּלְפִיכָךְ יֵרָאֶה לִי שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁיַּפְרִישׁ סָפֵק. אֲבָל אִם הִפְקִיד חֵלִין מְתֻקָּנִין אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כְּלוּם שֶׁאֲפִלּוּ הֶחֱלִיף הָעַכּוּ״ם פְּטוּרִין כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת (דברים יח ד) ״דְּגָנְךָ״ וְלֹא דְּגַן עַכּוּ״ם׃

## פרק יב

**א** הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת מִמִּי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת וְשָׁכַח לְעַשְּׂרָן וְנִכְנְסָה שַׁבָּת אוֹ יוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעַשֵּׂר חֲבֵרִי זֶה שׁוֹאֲלוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ מְעֻשָּׂרִין הֵן אוֹכֵל עַל פִּיו בְּשַׁבָּת. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן מְעֻשָּׂרִין הֵן אוֹכֵל עַל פִּיו בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וַאֲפִלּוּ הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מְתֻקָּנִין מֵאוֹתוֹ הַמִּין מִפְּנֵי שֶׁאֵימַת

שַׁבָּת עַל עַמֵּי הָאָרֶץ וְאֵינוֹ עוֹבֵר בָּהּ עֲבֵרָה׃

**ב** אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אוֹכֵל עַל פִּיו בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל מֵאוֹתָן הַפֵּרוֹת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה דְּמַאי עַל הַכֹּל עַל שֶׁאָכַל בְּשַׁבָּת וְעַל הַנִּשְׁאָר שֶׁלֹּא הֻקְלוּ וְהֶאֱמִינוּהוּ אֶלָּא לְצָרְךְּ אוֹתָהּ שַׁבָּת. הָיְתָה שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב סָמוּךְ לָהּ וּשְׁאָלוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן אוֹכֵל אַף בַּשֵּׁנִי. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִרְאָה לַעֲשֹׂר בֵּינְתַיִם. וְכֵן בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת׃

**ג** הַנִּשְׁבָּע עַל חֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמּוֹ בְּשַׁבָּת וְהוּא אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת שׁוֹאֵל וְאוֹכֵל עַל פִּיו בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה בִּלְבַד. אֲבָל בְּשַׁבָּת שְׁנִיָּה אַף עַל פִּי שֶׁנִּדַּר מִפְּנֵי הֲנָאָה אִם לֹא יֹאכַל אֶצְלוֹ לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר דְּמַאי׃

**ד** מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁרְאִינוּהוּ שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִפֵּרוֹתָיו שֶׁהֵן דְּמַאי וּרְאִינוּהוּ שֶׁחָזְרָה וְנָפְלָה בְּפָנֵינוּ בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר בֵּין לִמְקוֹמָהּ וְחָזַר וְאָמַר הִפְרַשְׁתִּיהָ נֶאֱמָן אֲפִלּוּ בְּחל וְאוֹכֵל עַל פִּיו. כְּשֵׁם שֶׁאֵימַת שַׁבָּת עַל עַמֵּי הָאָרֶץ כָּךְ אֵימַת דְּמוּעַ עֲלֵיהֶם וְאֵינָן חֲשׁוּדִין לְהַאֲכִיל אֶת הַמְרַמָּע׃

**ה** מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁרְאִינוּהוּ שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מִפֵּרוֹת אֵלּוּ וְאָמַר שֶׁהִפְרִישׁ מֵהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נֶאֱמָן. הִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפָנֵינוּ וְאָמַר שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהַשֵּׁנִי שֶׁלּוֹ. וְהַנֶּאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן. וְהַנֶּאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי. לְפִיכָךְ מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהוֹצִיא פֵּרוֹת מִבֵּיתוֹ וְאָמַר אֵלּוּ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נֶאֱמָן. וְאֵין מַפְרִישִׁין מֵהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת. וְאִם אָמַר אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֵינוֹ נֶאֱמָן וַהֲרֵי הֵן דְּמַאי וּמַפְרִישִׁין מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְיִרְאֶה לִי שֶׁהוּא פּוֹדֶה אֶת כֻּלָּם׃

**ו** הָאוֹמֵר לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת קַח לִי מִמִּי שֶׁהוּא מְעַשֵּׂר וְהָלַךְ וְלָקַח וְהֵבִיא לוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן. וְאִם אָמַר לוֹ קַח לִי מֵאִישׁ פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן לוֹמַר מִמֶּנּוּ לָקַחְתִּי שֶׁהֲרֵי מִתְיָרֵא שֶׁמָּא יִשְׁאָלֶנּוּ. הָלַךְ לִקַּח לוֹ מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי וְאָמַר לוֹ מְצָאתִיו וְלָקַחְתִּי לְךָ מֵאַחֵר שֶׁהוּא נֶאֱמָן אֵינוֹ נֶאֱמָן׃

**ז** הַנִּכְנָס לְעִיר וְאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם וְאָמַר מִי כָּאן נֶאֱמָן מִי כָּאן מְעַשֵּׂר וְאָמַר לוֹ אֶחָד אֲנִי. אֵינוֹ נֶאֱמָן. אָמַר לוֹ אִישׁ פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן. וְלוֹקֵחַ מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל עַל פִּיו. הָלַךְ וְלָקַח מִמֶּנּוּ וְשָׁאַל לוֹ מִי כָּאן מוֹכֵר יַיִן יָשָׁן אָמַר לוֹ זֶה שֶׁשְּׁלָחָךְ אֲצָלִי אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כְּגוֹמְלִין זֶה אֶת זֶה הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִין׃

**ח** בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם. אֲבָל אִם מַכִּיר אָדָם שָׁם לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה. וְאִם שָׁהָה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה׃

**ט** וְלֹא הִתִּירוּ דְּבָרִים אֵלּוּ אֶלָּא בִּתְרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת. אֲבָל לְעִנְיַן פֵּרוֹת שְׁבִיעִית אוֹ לְעִנְיַן טָהֳרוֹת לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה׃

**י** הַחַמָּרִין שֶׁנִּכְנְסוּ לָעִיר וְאָמַר אֶחָד מֵהֶן פֵּרוֹת אֵלּוּ אֵינָם מְתֻקָּנִים וּפֵרוֹת חֲבֵרַי מְתֻקָּנִים אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁמָּא קִנּוּנְיָא עָשׂוּ בֵּינֵיהֶן׃

**יא** הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת בְּסוּרְיָא וְאָמַר מִשֶּׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם חַיָּב הַלּוֹקֵחַ לְעַשֵּׂר. מְעַשָּׂרִין הֵן נֶאֱמָן שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. וְאִם יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע בְּסוּרְיָא וְהָיָה רֹב מִמְכָּרוֹ מִשָּׂדֵהוּ חַיָּב הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְעַשֵּׂר. שֶׁחֲזָקָתוֹ שֶׁמִּשָּׂדֵהוּ הֶבִיאָם׃

**יב** עֲנִיִּים שֶׁאָמְרוּ פֵּרוֹת אֵלּוּ שֶׁל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִין כָּל זְמַן הַגֶּרָנוֹת שֶׁהַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה מְצוּיִים. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב מִן הַגֹּרֶן כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא וְיָבוֹא בּוֹ בַּיּוֹם. וְאִם אָמְרוּ שֶׁל מַעֲשֵׂר עָנִי הֵם הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִין כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְאֵינָן נֶאֱמָנִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתְּנוֹ׃

**יג** כֵּיצַד. חִטִּים אֵלּוּ לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הֵם הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים. קֶמַח זֶה שֶׁל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הוּא אֵינָם נֶאֱמָנִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַפַּת לוֹמַר מִמַּתְּנוֹת עֲנִיִּים הוּא אֶלָּא מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי׃

**יד** נֶאֱמָנִין עַל הַשְּׁעוֹרָה שֶׁל אֹרֶז וְאֵין נֶאֱמָנִין עָלָיו בֵּין חַי בֵּין מְבֻשָּׁל. נֶאֱמָנִין עַל הַפּוֹל וְאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַגְּרִיסִין בֵּין חַיִּין בֵּין מְבֻשָּׁלִין. נֶאֱמָנִין עַל הַשֶּׁמֶן לוֹמַר שֶׁל מַעֲשֵׂר עָנִי הוּא וְאֵין נֶאֱמָנִין לוֹמַר שֶׁל זֵיתֵי נִקּוּף הֵם. נֶאֱמָנִין עַל הַיָּרָק חַי וְלֹא מְבֻשָּׁל אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה דָּבָר מֻעָט. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לִתֵּן מְעַט יָרָק מְבֻשָּׁל מְקֻדָּרָתוֹ לְעָנִי. וּמִתּוֹךְ שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר הַבַּיִת נָתְנוּ לִי יָכוֹל לוֹמַר אֲנִי בִּשַּׁלְתִּיו מִמַּתְּנוֹתַי׃

**טו** וְכֵן בֵּן לֵוִי שֶׁאָמַר פֵּרוֹת אֵלּוּ מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ הֵם הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן לְעוֹלָם עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּשֵׁם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱמָן עַל תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל אֵינוֹ נֶאֱמָן עָלָיו לְפָטְרוֹ מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי׃

**טז** אֵין כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ אֲמוּרִין אֶלָּא בְּעַם הָאָרֶץ שֶׁאֵינוֹ לֹא חָשׁוּד וְלֹא נֶאֱמָן. אֲבָל מִי שֶׁהוּא חָשׁוּד לִמְכֹּר תְּרוּמָה לְשֵׁם חֻלִּין אָסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ כְּלָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זִקַּת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֲפִלּוּ קְרֵבֵי דָּגִים מִפְּנֵי שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶם שֶׁמֶן. וְאֵין אָסוּר אֶלָּא כָּל שֶׁלְּפָנָיו. אֲבָל אֲצָרוֹ מֻתָּר לִקַּח מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא לְעָרֵב

תְּרוּמָה בְּאוּצָרוֹ שֶׁמָּא יִוָּדַע הַדָּבָר וְיִפָּסֵיד הַכֹּל. וְכֵן הֶחְשׁוּד לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְמָכְרָן לְשָׁם חֻלִּין אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו זֵקֶת מַעֲשֵׂר. וְכָל זֶה קָנָס מִדִּבְרֵיהֶם:

**יז** חָשׁוּד שֶׁהֵעִיד עַל שֶׁל אֲחֵרִים נֶאֱמָן. חֲזָקָה אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עַם הָאָרֶץ. לְפִיכָךְ עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר זֶה טָבֶל וְזֶה תְּרוּמָה זֶה וַדַּאי וְזֶה דְּמַאי אֲפִלּוּ בְּשֶׁלּוֹ נֶאֱמָן. אָמַר אִלּוּ פֵּרוֹת מְתֻקָּנִין בְּשֶׁל אֲחֵרִים נֶאֱמָן וְהוּא שֶׁלֹּא יֵרָאוּ כְּעוֹשֶׂה קְנוּנְיָא כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

**יח** הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִתַּחַת יָדוֹ אָמַר לַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת שֶׁמָּכַרְתִּי לְךָ טְבָלִים הֵן. הַבָּשָׂר בְּשׁוֹר בְּכוֹר הָיָה. הַיַּיִן יֵין נָסָךְ. שׁוֹרַת הַדִּין שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן אֲפִלּוּ הָיָה הַמּוֹכֵר חָבֵר וְהַזָּרִיז מַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ. וְאִם הֶאֱמִינוֹ חֲבֵרוֹ זֶה מְשֻׁבָּח אֲפִלּוּ הָיָה הַמּוֹכֵר עַם הָאָרֶץ:

## פרק יג

**א** פֵּרוֹת שֶׁחֲזָקָתָן מִן הַהֶפְקֵר. כְּגוֹן הַשִּׁיתִּין וְהָרִימִּין וְהָעוֹזְרָדִין וּבְנוֹת שׁוּחַ וּבְנוֹת שְׁקָמָה וְהַגּוּפְנִין וְנוֹבְלוֹת תְּמָרָה וְהֵן שֶׁעָדַיִן לֹא הִטִּילוּ שְׂאוֹר הַנִּצְפֶּה וְהַכָּסְבֵּר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. וְהַלּוֹקְחָן מֵעַם הָאָרֶץ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְלֹא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִפְּנֵי שֶׁחֲזָקָתָן מִן הַהֶפְקֵר. אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ אֵינָם מְעֻשָּׂרִין הֲרֵי אִלּוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת עַד שֶׁיְּוַדַּע לוֹ שֶׁהֵן מִן הַשָּׁמוּר:

**ב** הַבְּכוֹרוֹת וְהַסְּיָיפוֹת שֶׁבְּבִקְעָה פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. וְשֶׁבְּגִבְעָה חַיָּבִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִשְׁמָרִין. וְאִלּוּ הֵן הַבְּכוֹרוֹת. כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁבִּכְּרוּ עַד שֶׁלֹּא הוֹשִׁיבוּ שׁוֹמֵר עַל הַבִּקְעָה לִשְׁמֹר פֵּרוֹתֶיהָ. וְהַסְּיָיפוֹת הֵן הַפֵּרוֹת שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אַחַר שְׁיִקְּפְלוּ הַמְקֻצּוֹעוֹת שֶׁבַּשָּׂדוֹת וְיַנִּיחוּם בְּלֹא שׁוֹמֵר. וְכֵן הַחֹמֶץ הֶעָשׂוּי מִן הַתְּמָדִים פָּטוּר מִן הַדְּמַאי:

**ג** כְּשֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי לֹא גָּזְרוּ אֶלָּא עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי בָּבֶל בִּלְבַד שֶׁהוּא מִכְּזִיב וְלִפְנִים וּכְזִיב עַצְמָהּ כִּלְחוּץ. וְכָל הַפֵּרוֹת הַנִּמְצָאוֹת מִכְּזִיב וְלַחוּץ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁחֲזָקָתָן מִפֵּרוֹת מָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ בּוֹ:

**ד** פֵּרוֹת שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהֵן מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי בָּבֶל אַף עַל פִּי שֶׁהֵן נִמְצָאוֹת בְּסוּרְיָא וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי מִצְרַיִם בִּלְבַד הֲרֵי אִלּוּ חַיָּבִין בִּדְמַאי. וּמַפְרִישִׁין מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. לְפִיכָךְ הַדִּבְלָה הַשְּׁמֻנָה שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ אֶלָּא בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל וְכֵן הַתְּמָרִים הַגְּדוֹלִים וְהֶחָרוּבִין הַשָּׁוִים וְהָאֹרֶז הַלָּבָן בְּיוֹתֵר וְהַבַּמּוֹן הַגָּדוֹל מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְסוּרְיָא. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּפֵרוֹת אֵלּוּ:

**ה** הַחֲמָרִים שֶׁהֵבִיאוּ פֵּרוֹת לְצוֹר חַיָּבִין בִּדְמַאי שֶׁחֲזָקָתָן מֵהָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל שֶׁהִיא הַקְּרוֹבָה לָהּ. וְהָאֹרֶז אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ אֶלָּא כָּל הָאֹרֶז הַנִּמְצָא חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁהִיא קְרוֹבָה לָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל פָּטוּר מִן הַדְּמַאי אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה נִכָּר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

**ו** הַלּוֹקֵחַ מִבַּעֲלֵי אוּצָרוֹת בְּצוֹר פָּטוּר מִן הַדְּמַאי וְאֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ אֲצָרוֹ. וְכֵן חָמוֹר יְחִידִי שֶׁנִּכְנַס לְצוֹר וְהוּא טָעוּן פֵּרוֹת פָּטוּר מִן הַדְּמַאי שֶׁחֲזָקָתָן מִשְּׁדֵה הָעִיר:

**ז** הַלּוֹקֵחַ מִבַּעֲלֵי אוּצָר בְּצִידוֹן חַיָּב בִּדְמַאי מִפְּנֵי שֶׁקְּרוֹבָה הִיא יוֹתֵר מִצּוֹר שֶׁחֲזָקָתָהּ שֶׁאוּצָרִין מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מִן הַחַמָּרִים בְּצִידוֹן פָּטוּר מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁחֲזָקָתָן שֶׁמִּבִּיאִין מִחוּצָה לָאָרֶץ:

**ח** הַלּוֹקֵחַ מִן הָעַכּוּ״ם בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל אִם הָיָה תַּגָּר עַכּוּ״ם שֶׁלּוֹקֵחַ מִיִּשְׂרְאֵל הֲרֵי פֵּרוֹתָיו דְּמַאי. לְפִיכָךְ בָּרִאשׁוֹנָה בִּזְמַן שֶׁהָיָה רֹב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרְאֵל הַלּוֹקֵחַ מִכָּל תַּגָּר עַכּוּ״ם מְעֻשָּׂר דְּמַאי כְּלוֹקֵחַ מֵעַם הָאָרֶץ:

**ט** אִי זֶהוּ תַּגָּר זֶה שֶׁהֵבִיא שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אֲבָל אִם הֵבִיא פַּעַם אַחַת אֲפִלּוּ הֵבִיא שָׁלֹשׁ מַשּׂוֹאוֹת בְּבַת אַחַת אוֹ שֶׁהֵבִיא הוּא וּבְנוֹ וּפוֹעֵל עֲדַיִן לֹא הֶחְזִק תַּגָּר:

**י** כְּשֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי לֹא גָּזְרוּ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ:

**יא** פֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁרַבּוּ עַל שֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ הֲרֵי אִלּוּ חַיָּבִין בִּדְמַאי. וְשֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁרַבּוּ עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. וְכֵן דְּבָרִים שֶׁחֲזָקָתָן תְּדִיר מֵחוּצָה לָאָרֶץ כְּגוֹן אֱגוֹזִים וְרִמּוֹנִים הֲרֵי אִלּוּ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי:

**יב** לֹא הָלְכוּ חֲכָמִים בְּפֵרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ לֹא אַחַר הַמַּרְאֶה וְלֹא אַחַר הַטַּעַם וְהָרִיחַ אֶלָּא אַחַר הָרֹב כָּל שֶׁרַבּוּ לוֹ מֵתָר וְשֶׁלֹּא רַבּוּ לוֹ אָסוּר. כֵּיצַד. רַבּוּ בָּעִיר אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. אוֹ שֶׁרַבּוּ בַּמְּדִינָה וְלֹא רַבּוּ בָּעִיר. בָּהָר וְלֹא רַבּוּ בַּבִּקְעָה. בַּבִּקְעָה וְלֹא בָּהָר. רַבּוּ לַחֲנֻנְיֹת וְלֹא לְבַעַל הַבַּיִת. לְבַעַל הַבַּיִת וְלֹא לַחֲנֻנְיֹת. זֶה

שֶׁרַבּוּ בּוֹ מֵתֶר. וּמָקוֹם שֶׁלֹּא רַבּוּ בּוֹ חַיָּב בִּדְמַאי׃

**יג** רַבּוּ פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ בַּשּׁוּק וְנִתְמַעֲטוּ חָזַר הַשּׁוּק לְיָשָׁנוֹ וְהַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ חַיָּב בִּדְמַאי׃

**יד** וְאֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן בְּשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי. הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת לִזְרִיעָה אוֹ לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה. קֶמַח לְעוּרוֹת אוֹ לְמִלּוּגְמָא אוֹ לִרְטִיָּה. שֶׁמֶן לְהַדְלָקַת הַנֵּר אוֹ לָסוּךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים. יַיִן לְקִילּוֹר. וְחַלַּת עַם הָאָרֶץ. וְהַמְדֻמָּע. וְהַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּשְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת. וְתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים. כָּל אֵלּוּ פְּטוּרִים מִן הַדְּמַאי. וְכֵיוָן שֶׁאָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ מְתֻקָּנִין הֵם אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר׃

**טו** הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת לַאֲכִילָה וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶם לִבְהֵמָה חֲרֵי זֶה לֹא יִמְכְּרֵם לְעַכּוּ״ם. וְלֹא יַאֲכִילֵם לִבְהֵמָה אֲפִלּוּ לִבְהֵמַת אֲחֵרִים עַד שֶׁיִּתְקַנֵּם דְּמַאי׃

**טז** שֶׁמֶן עָרֵב פָּטוּר מִן הַדְּמַאי שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ לַאֲכִילָה. שֶׁמֶן שֶׁלָּקַח הַסּוֹרֵק לְתוֹתוֹ בְּצֶמֶר פָּטוּר מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָע בַּצֶּמֶר. אֲבָל שֶׁמֶן שֶׁלּוֹקֵחַ הָאוֹרֵג לָסוּךְ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו חַיָּב בִּדְמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָע בְּגוּפוֹ וְסֵיכָה הִיא כִּשְׁתִיָּה בְּכָל מָקוֹם׃

**יז** עַכּוּ״ם שֶׁשָּׁאַל מִיִּשְׂרָאֵל לִתֵּן לוֹ שֶׁמֶן עַל מַכָּתוֹ אָסוּר בְּזוֹדֵאי וּמֻתָּר בִּדְמַאי. נָתַן הָעַכּוּ״ם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ מִשֶּׁעָמַד מֵתֶר לְיִשְׂרָאֵל לֵישֵׁב אֲחֲרָיו׃

**יח** מִי שֶׁנָּפַל שֶׁמֶן דְּמַאי עַל בְּשָׂרוֹ מְשַׁפְשְׁפוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַלּוֹקֵחַ יַיִן לְמָרְיָס אוֹ לַאֲלוּנְתִּית. אוֹ קְטָנִיּוֹת לַעֲשׂוֹת טְחִינִין חַיָּב בִּדְמַאי. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מָרְיָס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן אוֹ אֲלוּנְתִּית אוֹ שֶׁלָּקַח טְחִינִין חֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל תַּעֲרֹבֶת דְּמַאי. וְאִם הָיָה הַדָּבָר שֶׁחַיָּב בִּדְמַאי שֶׁנִּתְעָרֵב כְּגוֹן תַּבְלִין וּשְׁאוֹר הוֹאִיל וְטַעֲמוֹ נִכָּר אֵינָן בְּטֵלִים וְנִמְצֵאת כָּל הַתַּעֲרוֹבֶת חַיֶּבֶת בִּדְמַאי׃

**יט** כָּל אֵלּוּ הַפְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם. אִם הִתְקִינָן דְּמַאי וְהִפְרִישׁ מֵהֶם תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. אֲבָל אִם תִּקֵּן אֶת הַדְּמַאי בְּזוֹדֵאי וְהִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּמַעֲשְׂרוֹת אוֹ שֶׁתִּקֵּן אֶת הַזּוֹדֵאי בִּדְמַאי לֹא עָשָׂה כְּלוּם׃

**כ** כָּל הָעִיר מוֹכְרִין זַיְתֵי וְאֶחָד מוֹכֵר דְּמַאי וְלָקַח וְאֵין יָדוּעַ מִמִּי לָקַח כֵּיצַד מְתַקֵּן. מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָן לְכֹהֵן וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּלְבַד וַחֲרֵי הוּא כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי׃

**כא** וְכֵן אִם הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת טֶבֶל וְאַחַת מְתֻקֶּנֶת וְאָבְדָה אַחַת מֵהֶם חֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִן הַשְּׁנִיָּה תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָן לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּלְבַד בִּדְמַאי׃

## פרק יד

**א** הַלּוֹקֵחַ מִן הַסִּיטוֹן וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה לֹא יְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִין אֶחָד אֲפִלּוּ מִקֻּפָּה אַחַת. אַף עַל פִּי שֶׁמַּכִּיר אֶת הֶחָבִית שֶׁהִיא הָיְתָה. מִפְּנֵי שֶׁהַסִּיטוֹן לוֹקֵחַ מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה וּמוֹכֵר. וְשָׁמָּא לָקַח זֶה שֶׁמְּכַר תְּחִלָּה מֵעַם הָאָרֶץ שֶׁפֵּרוֹתָיו דְּמַאי וְזֶה שֶׁלָּקַח בַּסּוֹף מֵחָבֵר שֶׁפֵּרוֹתָיו מְתֻקָּנִין. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין מְעַשְּׂרִין מִן הַחָיָב עַל הַפָּטוּר וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחַיָּב. וְאִם אָמַר הַסִּיטוֹן מִשֶּׁל אֶחָד הֵן נֶאֱמָן׃

**ב** הָיָה מוֹכֵר כְּשׁוּת אוֹ יָרָק וְהֵן מְבִיאִין וְצוֹבְרִין לְפָנָיו הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ מְעַשֵּׂר מִכָּל כְּשׁוּת וּכְשׁוּת וּמִכָּל אֲגֻדָּה וַאֲגֻדָּה וּמִכָּל תְּמָרָה וּתְמָרָה׃

**ג** הַלּוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ שְׁנִיָּה. מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה. אֲפִלּוּ מִשְּׁתֵּי קֻפּוֹת אֲפִלּוּ מִשְּׁתֵּי עֲיָרוֹת. שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵר אֶלָּא מִשֶּׁלּוֹ׃

**ד** בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה מוֹכֵר יָרָק בַּשּׁוּק בִּזְמַן שֶׁמְּבִיאִין לוֹ מִגִּנּוֹתָיו מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וּבִזְמַן שֶׁמְּבִיאִין לוֹ מִגִּנּוֹת אֲחֵרוֹת אִם לָקַח מִמֶּנּוּ וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה לֹא יְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה׃

**ה** הַלּוֹקֵחַ פַּת מִן הַנַּחְתּוֹם לֹא יְעַשֵּׂר מִן הַחַמָּה עַל הַצּוֹנֶנֶת שֶׁאֲנִי אוֹמֵר חִטִּים שֶׁל אֶמֶשׁ הָיוּ מִשֶּׁל אֶחָד וְשֶׁל הַיּוֹם מִשֶּׁל אַחֵר׃

**ו** הַלּוֹקֵחַ מִן הַפַּלְטֵר אַף עַל פִּי שֶׁהֵן דְּפוּסִין הַרְבֵּה מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שֶׁהַנַּחְתּוֹם שֶׁמּוֹכֵר לַמְּנַפּוֹל עוֹשֶׂה עִסָּתוֹ דְּפוּסִין הַרְבֵּה. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מִן הַמְּנַפּוֹל מְעַשֵּׂר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס. שֶׁהַמְּנַפּוֹל לוֹקֵחַ מִשְּׁנֵי נַחְתּוֹמִין׃

**ז** תִּשְׁעָה מְנַפּוֹלִין שֶׁלָּקְחוּ מֵעֲשָׂרָה נַחְתּוֹמִין הוֹאִיל וְאֶחָד מֵהֶן לָקַח מִשְּׁנַיִם כָּל הַלּוֹקֵחַ מֵאֶחָד מִן הַתִּשְׁעָה מְעַשֵּׂר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס׃

**ח** הַלּוֹקֵחַ מִן הֶעָנִי וְכֵן הֶעָנִי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ פְּרוּסוֹת פַּת אוֹ פִּלְחֵי דְּבֶלָה מְעַשֵּׂר מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וּבְתָמָרִים וּבְגְרוֹגָרוֹת בּוֹלֵל הַכֹּל וּמְעַשֵּׂר. אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁהַמַּתָּנָה מְרֻבָּה. אֲבָל בְּמֵעֶטֶת מְעַשֵּׂר מִכָּל מַתָּנָה וּמַתָּנָה׃

ט שָׂחַק אֶת הַפַּת וַעֲשָׂאָהּ פֵּרוּרִין וְאֶת הַגְּרוֹגָרוֹת וַעֲשָׂאָן דְּבֵלָה מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל׃

י פּוֹעֲלִים אוֹ אוֹרְחִים שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין וְאוֹכְלִין וְהוֹתִירוּ פְּרוּסוֹת מְעַשֵּׂר מִכָּל אַחַת וְאַחַת׃ סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת מַעֲשֵׂר בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא